БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 52 (8274) | 1957 оной мартын 2, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Үглөөдэр БМАССР-эй нютагай Соведүүдтэ һунгаха үдэр.

Һунгалтада бултадаа хабаадая!

Түрүү малшан

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой залуу малай гүүртые даагша Цыбикжап Лумбунович Лумбунов мүрысөөндэ аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, үнэтэ шанда хүртөө. Мүнөө нүхэр Лумбунов үбэлжэлгээ һайнаар үнгэргэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Мал олоорнь шахаха, бэлшээн таргалуулха

Бухы орон дотор абажа үзэбэл, хүдөө ажахын ашаг шэмэ, тусгаарлабал, мяха абалгаар мэдээжэ амжалта туйлагдаба. Мүн манайшье республика дотор мяха абалгаар, мал шахалгаар, бэлшээн таргалуулгаар амжалтатай һайн ажаллажа байһан колхозууд, фермэнүүд, гүүрэнүүд бии юм. Зүгөөр, республика дотор бүхыдэнь абажа хараха болоо һаа, мал шахалга, таргалуулга, мяха абалга тон хангалтагүй байдалда оронхой байна гээшэ. Энэнь мүн дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, мяха абаха түсэбөө колхозуудай нёдондо дүүргэһэншье һаань, зүгөөр совхозууд, хамһабариин ажахынууд, айл үрхэтэн дүүргээгүй һэн. Тиимэһээ республикамнай бүхыдөө нёдондонойнгоо түсэбые дүүргэжэ шадангүй байшоо.

Мүнөө жэл партиин Центральна Комитет, Правительство болбол Бурят-Монголой хүдөө ажалшадай, партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай үмэнэ айхабтар харюусалгатай зорилго табиба: республикамнай нёдондонойхидо ороходоо дүшэ гаран процент ехээр мяха абажа, гүрэндөө тушааха, худалдаха ёһотой болобо.

Парти, Правительствын табиһан энэ ехэ харюусалгатай зорилгые хэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тулада бидэнэр ажалаа эрид һайжаруулха, мал шахаха, бэлшээн таргалуулха хэрэгтэ хандалгаяа үндэһөөрнь хубилгаха ёһотой болоноди.

Гэхэтэй хамта, олонхи аймагуудай партийна ба советскэ органуудай, машинно-тракторна станцинуудай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ урид мэдэшэлэн хайша хэрэгээр хандаһаар зандаа. Жэшээнь, Прибайкальска аймагые абаад үзэе. Энэ аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд һүлэй түлөө тэмсэлые бараг һайнаар ябуулдагшье һаа, мяханай түлөө тэмсэлые тон һулаар, хангалтагүйгөөр ябуулдаг байха юм. Прибайкальска аймаг нёдондо жэл мяха тушааха түсэбөө дүүргээгүй һэн. Юундэб гэбэл, гахайдынь тон олоор гаргаһэн, худалдагдаһан байгаа. Теэд мүнөөшье жэл гахайн үхэлгэ, хорилтэ тон ехэ байһаар зандаа. Тус аймагай колхозууд жэлэй турша соо 2200 толгой гахай гүрэндэ тушааха, худалдаха ёһотой аад, оройдоо 43 толгой тушаагаад байна. Теэд иимэ алхамаар ябаха болоо һаа, холо ошохогүйнь лабтай. Мүн энэ аймагта эбэртэ бодо мал бэлшээн таргалуулжа, шубуу үсхэжэ гүрэндэ тушааха ехэ арга боломжын бии байбашье, энэнь хэрэглэгдэнэгүй.

Бэлшээн таргалуулагдаха, шахагдаха бодо малнуудай, хониной гүүртэнүүд олон аймагуудта тусгаарлан бии болгогдоногүй. Тиимэ дээрэһээ, мал гүрэндэ тушааха сагтай тулажа ерэхэдэ, дайралдаһан лэ малаа—томо жэжэшье һаань, тарган туранхайшье һаань—хамаагүй гүрэндэ тушаажархидаг ябадал али олон үзэгдэдэг. Жэшээнь Хэжэнгын аймагые абаад харая. Энэ аймагай колхозууд нёдондо жэл бэлшээн таргалуулагдаагүй, дундадаа доошо шадалтай томо үхэр, мүн хашараг бируунуудые тон олоорнь гүрэндэ тушааһан байгаа. Теэд энээнһээнь ямар үрэ гараа гэхэдэ, тушаагдаһан малай тоо толгойнь олоншье һаа, тонно, центнертэ оруулхада тон тулюур байдал тодоржо гараа. Хэрбээ элдэб эсын жэжэ божо буруу хашараг тушаажа байнгүй, харин тэдээниие байд гээд, һайн таргалуулаад тушаабал аша үрэнь холо дээрэтэхэ байгаа: малай тоошье багаар хорохо һэн, мяханшье ехээр гүрэндэ тушаагдаха һэн. Иимэ юумэ хээгүйнь Хэжэнгынхидэй алдуунь байгаа. Тиигээд, тэрэ алдууһаа тэдэнэр мүнөөшье тобшолол хэнэгүй. Ушарынь хадаа, Хэжэнгын аймаг мяха тушаалгаар тон ехэ даалгабаритай болобошье, бэлшээриин гүүртэнүүдые, шахагдаха малай һүрэгые илган таһалха, тэдэ һүрэгүүдэй толгой бүхэниие шэгнэжэ, харюусалгатай һайн хүнүүдтэ тушаажа үгэхэ талаар биратай хүдэлмэри ябуулнагүй.

Мяха ехээр абахын түлөө тэмсэл гүрэн түрын удхашанартай хэрэг болонхой. Мяханай түлөө тэмсэл—партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай ажал хүдэлмэридэ тохёолдоһон шанга шалгалта мүн гээшэ. Энэ шалгалтые тэдэнэр үсэд шанга ажалаараа, эмхидхэлэйнгээ ехэ шадабаряар нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараха байна.

Мүнөө хойшолуулашагүй ямар зорилго байнаб гэхэдэ—шахагдаха, бордогдохо, бэлшээн таргалуулагдаха малай гүүртэнүүдые дары эмхидхэхэ гээшэ зайлашагүй шухала болонхой. Мал адуулагшаар, гахайшадаар ажалша бэрхэ, зоримгой шанга хүнүүдээ табиха, тэдээнэй һуудал байдалыень һайжаруулха шухала. Мүн хүн бүхэнэй оролдолгын түлөө, ажалай түлөө мууларгүй һайнаар, зүбөөр түлэхын тула мал бүхэнөө шэгнэжэ байха, шэгнүүриинь нэмэһэнэйнь зэргээр мал харагшадта түлэжэ байха хэрэгтэй. Иигээд байбал малшадай урма хэшээл, оролдолго ехэ болохо, малай хойноһоо харууһалга һайжарха, тиин тарган мяха ехээр абадаг болохобди.

Гахай үсхэбэрилгэдэ, шахажа таргалуулгада тусгаар анхарал хандуулха хэрэгтэй. Сэхынь хэлэхэдэ, манай олохон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгые балайшье хэрэгсээдэггүй. Теэд, гахайһаа түргөөр олошорхо, гахайһаа түргөөр таргалха ямар мал байлтай гээшэб! Залуу эхэ гахайнуудые нэгэ удаа түрүүлээд шахаха гээшэ ехэ удхашанартай байна. Энэ түрүү, ашагтай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Гахай шахалга манда үшөө юугээрээ ашатайб гэхэдэ—гахай олоор шахабалнай һайса таргалуулангүйгөөр хашараг бируунуудаа мяханда тушаадаг ябадал үгы болохо һэн.

Үхэрэй, хониной, гахайн мяханай хажуугаар тон үлэ ехэтэй, амтатай шубуунай мяха ехээр абадаг болохо дүүрэн арга манайда бии. Зүбхэн лэ энээндэ оролдолго, үүсхэл хэрэгтэй хаям.

Хүдөө ажахымнай гол һалбари бологшо мал ажал ехэтэй манай республика Эхэ орондоо мяха ехээр үгэдэг республика болохо дүүрэн арга боломжотой, болохо ёһотойшье байна.

Арадай дэбжүүлһэн кандидадууд

Таряан ажалай бригадир

Дэлхэйн хүн зондо айхабтар ехэ зоболон хохидол ушаруулһан фашистнарые үй бута сохилсожо, хүн түрэлтэниие боголой гэнжэһээ сүлөөлэлсөөд, солото баатар советскэ сэрэгшэдэй инаг һайхан нютаг орондоо бусажа байһан мартагдашагүй баяртай үе бэлэй. Тэдэнэй дунда «Алдар солын» ордeной кавалер, солдат Буда Лодоевич Кишиктуев Эльба мүрэн дээрэ дайшалхы замаа дүүргээд, түрэл нютагтаа бусажа ерээ һэн.

Нүхэр Кишиктуевай Советскэ Армиин зэргэһээ табигдажа ерэһэнэйнь һүүлдэ адуушанаар хүдэлхыень колхозой правлени дурадхаа һэн. Тэрэ үедэ колхоздо механизмуудай үшөөл багаар хэрэглэгдэдэг байһан дээрэһээ мори унаагаар ехэнхи ажалынь хэгдэдэг байһан юм. Тиимэһээ, моридойнгоо хүсэ шадалыень һайжаруулхын түлөө нүхэр Кишиктуев оролдожо эхилээ. Тэрэнэй үнэн сэхэ ажалыень, мүн шадамар эмхидхэгшэ байһыень колхозой правлени хараадаа абажа, 1950 ондо 2-дохи таряан ажалай бригадын бригадираар томилоо һэн. Энэ харюусалгатай ажалда түрүүшынхеэ дэбжүүлэгдээд байхадаа, залуухан Буда бригадын ажалые яажа зүбөөр эмхидхэхэ тухай дүршэлтэй нүхэдһөө туһаламжа зүбшөөл абадаг бэлэй. Иигэжэ жиирэй адуушан байһанаа хүтэлбэрилхы тушаалай түрүүшын алхам хэһэн юм. Нүхэр Кишиктуев өөрынгөө бригадые түрүү зэргэдэ гаргахын зорилгоор бригадынгаа ажалай эмхи гурим, жаяг заршамые һайжаруулжа эхилээ һэн.

1951 оной намар үндэр баян ургаса таряа ургуулжа, бригада хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэнэйнь түлөө колхозой правлениин, партийна организациин зүгһөө нүхэр Кишиктуевай бригадада дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Тэрэ гэһэнһээ хойшо энэ бригада Улаан тугаа алдангүй барижа ябана. Зоной хэрэгтэ зоримгой, эдэбхитэй шуумар энэ нүхэр 1951 ондо партиин гэшүүн болоһон юм.

Нүхэр Кишиктуевай хүтэлбэрилдэг бригада 1955 оной ажахын жэлдэ 1800 га таряалангай газар дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриин 10 центнер таряа хуряажа абаа.

Һаяхан колхозой хамтын суглаанай шиидхэбэреэр эндэ гурбан комплексно бригаданууд бүридхэгдөө. Үнинэй дүршэлтэй бригадир коммунист Буда Лодоевич Кишиктуев 1-дэхи комплексно бригадын бригадираар томилогдоо. Хэнэйшье мэдэхээр, комплексно бригадын бригадирай үүргэнь бүри ехэ харюусалгатай болоно бшуу.

Оронго нютагта болоһон суглаан дээрэ Иволгын аймсоведэй депутадта кандидадаар Янгаажанай һунгуулиин 20-дохи округто нүхэр Буда Лодоевич Кишиктуев дэбжүүлэгдээ. Нүхэр Кишиктуевай һунгагшадайнгаа этигэл найдабари дүүргэхэ байһаниинь найдамтай.

Ч.-Ц. Санжиев.

13 жэлдэ фермэ дээрэ

Гармацу Доржитарова һаалишанаар арбан гурбадахи жэлээ ажаллана. 17 наһатайдаа түрүүшынхеэ фермэдэ ерэхэдэнь малай харууһалга, эдеэлүүлгэ муу, үнеэд дан бага һү үгэдэг байгаа.

Үнеэ һаажа үзөөгүй залуухан басаганда хүндэхэн байбашье, бэрхэшээлнүүдэй урда урмаа таһаржа һуугаагүй һэн. Оролдосотойгоор ажаллажа, түрүүшын жэлдэ Доржитарова үнеэн бүриһөө 400 гаран литр һү һаагаад, һаалишадай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Энэ һаагдаһаниинь тэрэ үедөө нилээд ехэ гэжэ тоологдодог байһан юм. Тиигэжэ залуу һаалишан мүнгэн шангаар, ВЛКСМ-эй айкомой грамотаар шагнагдаа бэлэй.

Тэрэ гэһээр он жэлнүүд үнгэржэ, залуу һаалишан дүй дүршэлтэй, арад зондоо хүндэтэй, ажал хэрэгээрээ суутай болобо.

Ажахын шэнэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һааха уялга Гармацу Доржитарова абаад, хүдэлжэ байна. 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө 550 гаран литр һү һаажа, колхозой һаалишадай дунда түрүү һуури эзэлбэ. Үдэртөө нэгэ үнеэнһээ 7—8 литр һү һаана.

Нүхэр Доржитарова һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Һаалишадайнгаа дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Энээнһээ урда аймагай Соведэй депутадаар хоёр удаа һунгагдажа, арад зонойнгоо этигэл найдабариень харюулһан байха юм. Тиимэһээ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд эрхим һаалишан КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Гармацу Доржитаровае Кяхтын аймсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

В. Жигмитов.

Эхэнэр ангуушан

Хүбэн сагаан саһатай хүбшэ тайгын ара үбэрөөр, хүйтэн шэмэрүүниие мэдэнгүй, хэрмэ, булга агнажа ябадаг ангуушан эхэнэр Урендак Басаулова холын хойто Баунтада суурхаһаар үнинэй.

Ангууша угтай Урендак Басаулова бага наһанһаа хүбшэ тайгаар агналсажа, хурданаар ябадаг, мэргэнээр буудадаг болоһон байна. Ан гүрөөл агнахадаа аймшагтай шадабаритай болоһон ангууша эхэнэр агнууриин хаһые амжалтатай олзотойгоор үнгэргэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Урендак Басаулова 10978 түхэригэй ангай арһа тушаажа, даалгабаряа хоёр дахин дүүргээ.

Мэргэн ангуушан мүнөө жэлдэшье олзотойгоор агнажа байна. Агнууриин хаһын эхилхэһээ хойшо 7700 түхэригэй ангай арһа тушаажа, түсэбөө хоёр дахин дүүргэбэ.

Олон жэлдэ оролдосотой, олзотойгоор агнажа байһан Урендак Басауловае «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүд аймагай Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлээ.

З. Топоровская.

Шадамар эмхидхэгшэ

Улан-Удэ городой захада, Үдэ голой урда бэедэ, уужам ехэ хашаан соо модоной заводой цехүүд байдаг. Модо хюрөөдэдэг цехынь халаанай мастераар Василий Фадеевич Алексеев хүдэлнэ. Василий Фадеевич 1912 ондо Приморско хизаарай, Терийскэ районой Куналей гэдэг нютагтахи үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн байна. 1931—1934 онуудта Читын областиин Хадангарай леспромхоздо хүдэлмэрилһэн, 1935 онһоо Улан-Удын модоной заводто хүдэлжэ эхилһэн юм. Удааншье болонгүй рамщигай мэргэжэл шудалаа һэн. Модо хюрөөдэдэг цехын халаанай мастераар хэдэн жэл хүдэлһэнэй удаа, 1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда мордожо, Москваһаа Прага хүрэтэр гитлеровецүүдые намналсаа. Василий Фадеевич хадаа Японой милитаристнуудые бута сохилгодо мүн лэ хабаадалсаһан юм.

Нүхэр Алексеев өөрөө, тэрэнэй халаанайхид уралан нарижуулха дурадхалнуудые олоор оруулдаг. Василий Фадеевичын хүтэлбэрилдэг халаан даалгабаряа 115—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Ажалаа шадамар бэрхээр эмхидхэһэнэй түлөө СССР-эй Ой модоной промышленностиин министрын грамотаар, «Ой модоной эрхим хүдэлмэришэн» гэһэн медаляар шагнагданхай.

Василий Фадеевич Улан-Удын городской Соведэй депутат байхадаа һунгагшадай найдабариие дүүрэн харюулаа. Арадай үнэн сэхэ хүбүүн, коммунист нүхэр Алексеевые мүнөө горсоведэй депутадта кандидат болгожо, гурбадахяа дэбжүүлбэди.

Д. Аюшеев, модоной заводой түсэблэгшэ.

Үүсхэлтэй хүтэлбэрилэгшэ

Хүйтэн Хүндын адагта Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой центр байдаг. Энэ аргелиин ажал хүдэлмэринь нёдондо болотор муушагаар ябадаг байһан юм. Тэрээнһээ шалтагаалан колхознигуудынь тон бирагүй олзо олодог, жэл бүри шахуу үрьтэдэг байгаа.

1955 ондо партиин уряагаар Дондок Дугаров энэ колхоздо ерэжэ, түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн.

Нүхэр Дугаров түрүүшынгээ үдэрһөө унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа колхозоо һайжаруулхын тула ехэ оролдолго гаргаа.

Колхознигуудые бүри культурна болбосон байдалтай болгохо зорилго табяад, бүхы гэшүүдэйнгээ гэртэ, холын гүүртэ, отаронуудта радио оруулаа. Зохидхон шэнэ гэрнүүдые барюулаа.

Үни баригдажа эхилһэн аад, хушалтагүйгөөр орхигдошоһон ехэ байшан заһуулжа, клуб, библиотекэ, правлени барюулаа.

Локомобилиин хүсөөр пилорама тээрмэ хүдэлдэг болоод, эндэхи колхознигууд талха татахын, хёосоо хюрөөдэхын тула ондоо тээшээ ошохоёо болижо, амараа.

1956 ондо электростанци тодхогдоод, таряа сэбэрлэдэг машинанууд электрын хүсөөр хүдэлжэ, колхознигуудай ажал хүнгэдхэгдэһэн байна.

Энэ колхоз мүнөө жэлдэ малай тэжээл урда урдынхиһаа ехээр бэлдээ. Мүн силос, зелёнко гэхэ мэтын тэжээлээр элбэг. Малынь гарзагүй, тарган тобироор ондо орожо байна.

Нүхэр Д. Дугаров колхознигуудай найдабариие хүсэд дүүрэн бэелүүлжэ байһан туладаа сомоной Соведэй депутадта кандидат болгогдон дэбжүүлэгдээ.

Ц. Токтохоев,
Хэжэнгэ. һургуулиин багша.

Суута һаалишан

Һаалишан Дари Намитовна Цынгунова гансахан Кударынгаа аймаг соо суурхана бэшэ, мүн республика дотор мэдээжэ болонхой.

Энэ һаалишан ажахын үнгэрһэн жэлдэ 2687 литр һү үнеэн бүриһөө һаажа, республика дотороо түрүүлжэ гараа һэн. Ажахын шэнэ жэлдэшье тэрэ түрүү һууряа алдаагүй.

...Үнеэдые эдеэлүүлгэ боложо байна. Дари Намитовна уяатай байһан үнеэдэй урдуур ябахадаа, заримыень эльбэжэ байгаад ехэхэн силос, таряа талханай зүйл үгэнэ, заримандань багашагханиие хэнэ. Иигэжэ үнеэн бүридэ ондо ондоогоор хубаажа үгэһэн байба. Шэргээд байһан үнеэдтэ шэмэтэ тэжээл багаар, һаалгажа байһандань—ехээр үгтэнэ.

Зарим үнеэд нэгэл адли тэжээл эдижэ байхадаа тэрээнһээ дураа гутажа, эдихээ болишожо болохо. Тиимэһээ мэргэжэлтэй һаалишан шэмэтэ тэжээл болон таряа талханай зүйлые ехэ бага болгожо байгаад, олон янзаар буйлуулжа байгаад үгэдэг юм.

Тиихэдэ Дари Намитовна үбһэ тэжээлээ ехэл гамтайгаар, бишииханшье тэжээл гээнгүйгөөр, бултыень малда эдюулхые оролдодог.

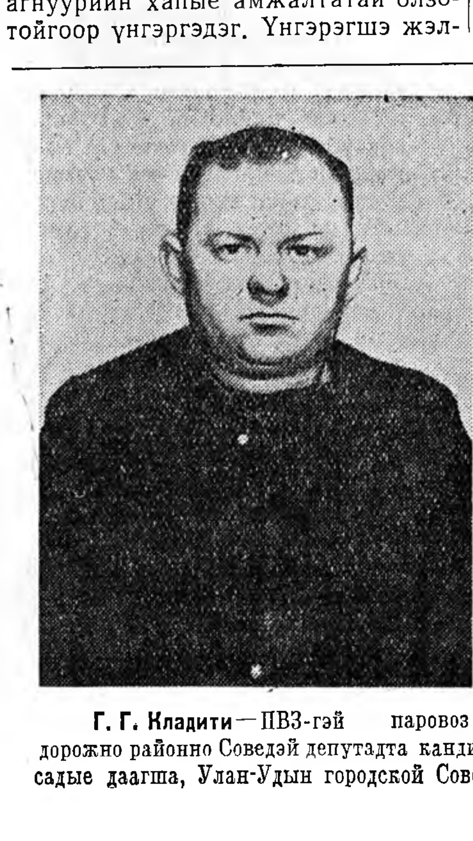
Мэргэжэлтэй һаалишан үнеэн бүхэнөө ехэл ханамжатайгаар ажаглажа ябадаг, һубайруулхагүйн түлөө оролдодог. Тэрэнэйнгээ ашаар үнеэн бүриһөө жэл бүри тугал абадаг. Теэд энээниие туйлаха гээшэ бараг хэрэг бэшэ юм. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл «Далюу эбэртэ» гэжэ үнеэгээ хоёр дахин бухада табибашье һаань, үрэ гараагүй һэн. Тиихэдэнь «үбдөө гээшэ гү» гэжэ бодоод, ветеринарна врачта дуулгаһан байгаа.

Һаалишанай һэжэглэл зүб байшоо. Врач үнеэень аргалжа, эдэгээгээ. Удаань энэ үнеэн ороондо ороо.

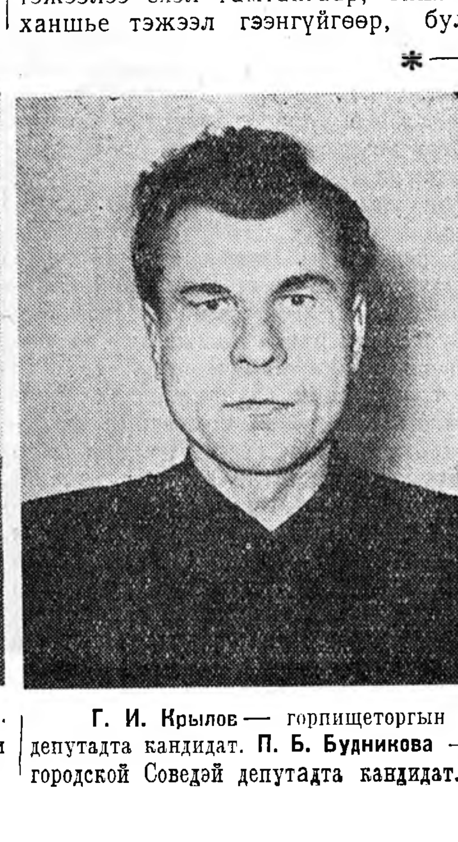
Нүхэр Цынгунова тугаллаха үнеэдтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг. Энэ үедэнь шэмэтэ тэжээл, хартаабха нилээдгүй бага болгодог, гэбэшье һайхан үбһэ, талха таряанай зүйл үгэдэг, витамин элбэгтэй үбһэнэй шүүһэ уулгадаг. Эдэ бүгэдын ашаар үнеэдынь һайнаар тугалладаг, һү шэмэнь дээшэлдэг байна.

Нютагайн зон солото һаалишанаа аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэнхэй.

Х. Николаев.

Г. Г. Кладити—ПВЗ-гэй паровоз хабсаралгын цехын начальник, Железнодорожно районно Соведэй депутадта кандидат. **Е. И. Азаревич** — хүүгэдэй 26-дахи садые даагша, Улан-Удын городской Соведэй депутадта кандидат.

Г. И. Крылов — горпищеторгын директор, Улан-Удын городской Соведэй депутадта кандидат. **П. Б. Будникова** — горзеленхозой сэсэг тарижа ургуулагша, городской Соведэй депутадта кандидат.

Һунгалтын урда тээ

Агитпунктнуудта

Кударын аймагай колхозууд болон МТС-үүдтэ һунгалтын урда тээхи суглаанууд боложо, аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдтэеэ һунгагшад уулзажа байна.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд аймагай Соведэй депутадта нүхэр В. Д. Серебренниковые, Хамнигадайн МТС-эй хүдэлмэришэд болон албахаагшад, мүн Гуджертэ гэжэ нютагта ажаһуудаг һунгагшад аймсоведэй депутадта кандидадаар нүхэр Е. А. Пермяковые дэбжүүлһэн байна.

Арадай засагта һунгагдахаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдтэеэ уулзаха зуураа, һунгагшад аймагай, сомоной Соведүүдэй, мүн зарим депутадуудай хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые элирүүлэн, нютагай Соведүүдэй ажал-ябуулгые саашадань һайжаруулха тушаа дурадхалнуудые оруулна, дэбжүүлһэн нүхэдтөө найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

С. Таханов.

**
*

Һунгуулиин 25-дахи округһоо Тарбагатайн аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр П. А. Зайцев «Коммунизм» колхоздо ажаһуудаг һунгагшадтай һаяхан уулзаба.

Түрүүшээр кандидат нүхэр П. А. Зайцевта үгэ үгтөө. Нүхэр Зайцев өөрынгөө намтар, ажал хүдэлмэри тухай тобшоор хэлээ. Удаань һунгагшад үгэ хэлээ.

В. Гроссман.

**
*

Городской районой һунгуулиин 10-дахи участогта найман округ байгуулагдаһан юм. Эндэ хамта мянга гаран һунгагшад тоологдоно. Тэдэнэй дунда түрүүшынхеэ һунгалтада хабаадаха залуу һунгагшад олон. Энээниие хараадаа абан, Байкало-Сэлэнгын техническэ участогай, һэеы даралгын фабрикын, Кировэй нэрэмжэтэ, «Красный путь» гэжэ артельнүүдэй, мүн 33-дахи һургуулиин партийна организацинууд һунгагшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Агитпункт һайнаар түхеэрэгдэһэн, гоёогдоһон байна. Үдэшэ бүри һунгагшад тэндэ олоороо сугларна. Сугларһан һунгагшадай асуудалнуудта агитаторнууд М. Антонов, В. Седоркевич, Ю. Рыбчинкий болон бусад харюу үгэжэ байдаг, нүхэрэй ёһын зүбшэл дурадхадаг.

Д. Балданов.

**
*

«Улаан Бургалтай» колхозой центртэ олон сонхотой томохон гэртэ хүнүүд ороно, гарана. Тэндэһээ үе үе болоод лэ хүгжэмэй абяан соностоно. Нюур таладаа «Агитпункт» гэһэн гаршагтай энэ гэртэ ороходо һаруул сэбэр.

Эндэ харуулан ойлгуулха агитаци — элдэб плакат, фотомонтажууд болон диаграммануу дэлгээтэй. Тэдэ плакат, диаграммануудтань колхозой ажахын амжалтые, түрүү хүнүүдые харуулһан тоо баримтанууд согсологдонхой. Эндэ ерэгшэд шэнэ газетэ, журналнуудые, һунгуули тухай элдэб брошюрануудые уншаха аргатай юм.

Тори. **М. Гончиков.**

* Тундрада *

Мурманска областиин Ловозерско районой культурын таһагай киномеханик А. Канев оро хүллэһэн шаргада киноаппарадаа ашаад, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ хэдэн зуугаад километртэ ябажа, загаһашадта, оро үсхэбэрилэгшэдтэ, модошодто кино харуулдаг байна. Киномеханик А. Канев жэлэй туршада 500 сеанс ажалшадта харуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец А. Канев «Тундра» колхоздо шэнэ кино харуулхаяа ошожо ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

Һунгалтын урманда...

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха бэлэдхэл Иволгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо түлэг дундаа ябажа байна. Эндэхи колхознигууд һунгуулиин урда тээхи суглаанууд дээрэ өөһэдынгөө эрхимэй эрхим нүхэдые аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд болгон дэбжүүлбэ.

Жэшээлхэдэ, колхозой үүлтэртэ малай фермын түрүү һаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн Долгор Чимитцыреновна Шарапова һунгуулиин № 29 Харганаагай округһоо Иволгын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ. Д. Шарапова мал ажал дээрэ үнинэй хүдэлөөгүйшье һаа, малшадай дунда ехэхэн хүндэтэй болонхой. Энэ залуу һаалишан ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандадаг, эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дуршалые хэрэглэдэг юм. Тиимэһээ ажалай эрхим амжалта туйладагынь гайхалтай бэшэ. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ Долгор Шарапова үнеэн бүриһөө 1558 литр һү һаажа, аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаһан байна. Энэ жэлдэшье һайнаар хүдэлмэрилэн, һү ехээр һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Сомоной Соведэй депутадта кандидадууд болгогдон дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэй дунда залуу хонишон Елизавета Батуева, һаамхай үнеэдэй гүүртые даагша Арсентий Григорьевич Собенников болон бусад бии. Эдэ нүхэд эрхим ажалаараа колхознигуудай этигэмжэдэ хүртэһэн байха юм. Нүхэр Собенниковэй хүтэлбэрилдэг гүүртэ ажахын шэнэ жэлэй эхеэр эмхидхэгдээ. Түрүүшээр гүүртын хүдэлмэридэ ехэхэн бэрхэшээлнүүд ушараа һэн. Теэд нүхэр Собенников һаалишадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, гүүртэеэ богонихон болзор соо түрүүшүүлэй зэргэдэ оруулаа.

Иимэ жэшээнүүдые олоор харуулжа болохо байна.

— Манай кандидадууд депутадууд боложо һунгагдаад байхадаа, бидэ колхознигуудай найдабариие хүсэд дүүргэжэ шадаха,—гэжэ Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрээ нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд һунгуулиин окружной комиссинуудаар регистрацида абтаа. Мүнөө кандидадуудай түлөө агитаци ябуулагдана. Энэ харюусалгатай, хүндэтэй хүдэлмэриие партийна организациин томилһон 25 агитатор ябуулжа байна.

Тус колхоздо һунгуулиин 2 участок, агитпунктнууд эмхидхэгдэһэн байна. Эндэ һунгуулиин системэ тухай литература, шэнэ газетэ, журналнууд хододоо байдаг, агитаторнууд, һунгуулиин Участково комиссиин гэшүүд дежурладаг. Доодо Бүхэн гэдэг тосхондо нээгдэһэн агитпункт (даагшань М. Марков), хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ шадаа. Үдэшэндөө эндэ һунгагшад олоороо сугларжа, һонирхолтой хөөрэлдөө, элидхэл шагнадаг, асуудалдаа хүсэд харюу абадаг, депутадта кандидат болгон дэбжүүлэгдэгшэдэй биографитай танилсаха аргатай байна.

Эндэхи агитаторнууд һунгуулиин асуудалнуудаар хүдэлмэреэ хизаарланагүй. Колхознигуудые КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгатай үргэнөөр танилсуулна. Энээн тухай хөөрэлдөөнүүд малай фермэ, гүүртэ, отарануудаар олон удаа болоһон байха юм. Тэрэнэй эсэстэ колхознигууд артелиингээ ажахые улам саашадань хүгжөөхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, шэнэ уялгануудые абаба.

Жэшээнь, энэ жэлдэ нёдондоной хиһоо 1,5 дахин ехэ һү һаажа абаха, нооһо хайшалгаяа 40 процентээр нэмээхэ гэбэ. Мүн ажахын болон культурно-ажаһуудалай барилга ехээр хэхэ гэжэ хараалагдана.

Һунгуулиин урда тээхи үдэрнүүдтэ колхознигуудай ажалай эдэбхи дээшэлнэ, социалистическэ мүрысөөн улам үргэдэнэ. Нютагай Соведүүдэй һунгалтын үдэрые ажалай эрхим бэлэтүүдээр угтахын түлөө тэмсэжэ, кировэйхид түрүүшынгээ амжалта туйлажа эхилээ. Һү һаалгынь хаража үзэхэдэ, январь һарада нёдондонойхиһоо 5320 литр ехэ һаагдаа гэхэ гү, али 1,5 дахин нэмээ.

Мүнөө отарануудтань үбэлэй хурьгад абтажа эхилэнхэй. Мүн малай үбэлжэлгэшье муу бэшээр үнгэржэ байна.

Ц. Дугарцыренов.

ВЛКСМ-эй Централна Комитедэй Пленум

Энэ оной февралиин 26—27-до ВЛКСМ-эй ЦК-гэй ээлжээтэ 7-дохи Пленум болоо. ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр А. Н. Шелепинэй хэһэн элидхэлые шагнажа, зүбшэн хэлсээд, «Залуушуулай дунда комсомольско организацинуудай ябуулдаг идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай» тогтоол ВЛКСМ-эй Централна Комитет абаа.

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хабаадахадаа, залуу үетэн энэ тэмсэлһээ агууехэ революционно һургаал абадаг, мүн сэбэр сэхэ зан абаритай советскэ хүнүүд болон хүмүүжүүлэгдэдэг гэжэ Пленум тэмдэглэбэ. Залуушуул арадай ажахыда үдэр бүри шэн габьяатайгаар тэмсэнэ, Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро комсомол болон залуушуул шэнэ газар элдүүрилэн ашаглахын тулада үнэн шударгыгаар тэмсэнэ. Сибирьтэ, Алас Дурна зүгтэ, аяар холын Хойто зүгтэ болон Донбассta шэнэ шэнэ предприятинуудые байгуулна. Эдэ бүгэдэ хадаа залуушуулай зүбөөр, коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлэгдэжэ байһыень гэршэлнэ.

Гэбэшье, залуушуулай революционно эршэ хүшые комсомолой улам шангаар бадаруулаа һаань, советскэ залуушуул бүгэдэарадай шитын хэрэгтэ бүри ехэ нэмэри оруулха, мүн партидаа комсомол улам һайнаар туһалха байгаа гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК тоолоно. Энэ зорилго бэелүүлхын тулада комсомольско организацинуудай ажал-ябуулгада, түбхын түрүүн идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ бии байһан, КПСС-эй XX съездын элирүүлһэн дутагдалнуудые усадхаха шухала.

Олон комсомольско организацинуудай идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ехэнхидээ коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлтэй, мүнөө үеын эрилтэнүүд болон тодорхой байдалтай холбуулагдангүйгөөр ябуулагдана. Мүнөө үеын залуушуул гээшэ социализмын илан мандаһанай һүүлээр түрэжэ ехэ болоһон, мүн ажаллажа эхилһэн гэжэ зарим комсомольско организацинууд мартахаяа һанадаг. Хэрбээ наһатай болоһон аха нүхэд хатуу шэрүүн революционно тэмсэлэй дүлэн соогуур гаража, зоболон бэрхэшээлнүүдые гаталан хатуужаһан һаань, мүнөө үеын залуушуул эдэ бүгэдые мэдэхэгүй байна. Ямар ехэ шуһа адхаруулан, хатуу шанга бэрхэшээлнүүдые дабан, мүнөө үедэ иимэ һайн байдалтай болоо гээшэбибди гэжэ залуушуулай заримаанинь һайн ойлгодоггүй. Тэдэнэр хододоол иимэ һайн байһан шэнгеэр һанадаг юм. Зарим залуу хүбүүд, басагад аба эжынгээ үргэмжэдэ байха гэжэ оролдодог. Өөрынгөө эдлэхэ эрхые һайн мэдэхэ аад, тэдэнэр общественэ үмэнэ ямар уялгатай байһанаа мартахаяа һанадаг. Гүрэнһөө ехэ юумэ абабаш, аша үриинь тон багаар харюулдаг. Зарим залуу хүнүүд ехэ ямбатайгаар хүмүүжүүлэгдэжэ, ажабайдалай бэрхэшээлнүүдые гаталжа шадахагүй байдаг. Хүүгэдээ дан хэтэрүүгээр эрхэлүүлжэ, дура зоргоорнь һургадаг түрэлхидшье дайралдадаг гээшэ. Тиимэ түрэлхид үхи хүбүүдтээшье, общественошье энээгээрээ муу юумэ хэнэ. Комсомольско организацинууд ехэнхидээ эдэ дутагдалнуудые обёоржо харадаггүй, бэрхэшээлнүүдые гаталжа шадаха болгон залуушуулые муугаар хүмүүжүүлдэг.

Олон комсомольско организацинууд, комсомолой комитедүүд залуушуулые ушар ёһо һайн мэдэдэг болгохо гэжэ ехээр оролдодоггүй, буржуазна номнолдо эсэргүү дайшалха тэмсэл хэдэггүй, залуушуулые большевистскэ һэргымжэтэй болгохо гэжэ оролдодоггүй байна.

Мүн комсомольско организацинууд залуушуулай зан абариие һайжаруулха талаар бага хүдэлмэри ябуулдаг, архинша, хулигаан ябадал гаргадаг, мүн ямаршье хүдэлмэри хэнгүй, миин байхаяа һанадаг зарим залуушуудтай бодото тэмсэл хэдэггүй байна. Комсомол бүхы хүсэеэ элсүүлэн, эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха уялгатай.

Коммунизм байгуулхын түлөө үнэн сэхээр, шунал абьяастайгаар тэмсэхэ бодото ленинецүүдые хүмүүжүүлхэ гэжэ ехэшье, багашье хэрэг бэелүүлхэдээ комсомол оролдохо ёһотой. Мүн залуушуул ушар ёһо һайн мэдэдэг, социалистическэ Эхэ орондоо үнэн шударгы, пролетарска интернационализмын үзэл баримталдаг, ажал хүдэлмэри хэхэ дуратай, хүн зондо, нүхэдтөө нииСэтэй патриодууд болгон хүмүүжүүлэгдэхэ ёһотой. Тиихэдээ залуушуул мүнөө үеын научна үзэл бодолые һайн мэдэдэг, бурханда шүтэдэггүй, шажан мүргэлэй үлэгдэлнүүдтэй тэмсэдэг түрүү хүнүүд байха уялгатай. Залуу үетэниие омог дорюун, хүхюу баяртай элүүр энхэ, ямаршье ажалһаа тунхаридаггүй байхаар комсомольско организацинууд хүмүүжүүлхэ зорилготой. Мүн залуу хүбүүд, басагад ажал хэхэ дуратай байхаһаа гадна, манай арадай баялигые байгуулдаг ажалша малша хүнүүдые хүндэлхэ, мүн өөһэдөөшье ажалай илалта туйлаха дуратайнууд байхаар хүмүүжүүлэгдэхэ ёһотой.

Комсомольско организацинууд идеологическа талаар ябуулдаг хүдэлмэрээ коммунистическэ байгууламжын бодото байдалтай нягтаар холбожо, КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ зорилгонуудта шэглүүлхэ болоно.

Советскэ патриотизмын үзэл бодолтойгоор залуушуулые хүмүүжүүлхэдээ, комсомольско организацинууд манай Эхэ ороной агууехэ илалта, туйлалтануудые тэдэнэй үмэнэ эли тодоор харуулха, мүн советскэ арадай болон Коммунистическэ партиин революционно, ажалай һайн һайхан алдарта заншалтай танилсуулха уялгатай. Революциин түүхэ тухай, тэрэшэлэн комсомолой геройнууд, мүн мүнөө үедэ залуушуулай хэжэ байһан баатарлиг ажал хүдэлмэри тухай номуудые, брошюра гаргахыень, плакадууд болон фотовыставкэнүүдые эмхидхэхыень ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Бюродо даалгагдаба. Мүн Москвада «Ленинскэ комсомол» гэжэ выставкэ нээгдэхэ байна.

Политическэ гэгээрэлэй хүдэлмэриие нилээд һайжаруулха шухала. Марксизм-ленинизм шудалхадань, ангинууд болон ангиин тэмсэл тухай һургаалые, социалистическэ революци тухай, пролетарiадай диктатура тухай, капитализмһаа социализмда орохо зам тухай, үндэһэ яһатанай асуудал тухай, пролетарска интернационализм тухай, коммунизмын илан мандахын түлөө партиин ябуулжа байһан тэмсэл тухай, социалистическэ демократи тухай залуушуулда ойлгуулха шухала.

Лекцинүүдые нэгэл янзаар уншахаяа болихо, залуушуулда зорюулан, удха түгэлдэр элидхэл, лекци уншаха, асуудал болон харюунуудай вечер эмхидхэхэ хэрэгтэй. Советскэ засагай тогтоһоор 40 жэлэй ойдо зорюулан уншалгануудые эмхидхэхыень комсомольско орга... зацинуудта дурадхагдаа. Томо... мо комсомольско организацинууд... агитколлективүүд байгуулагда... ёһотой гэжэ Пленум заагаа.

Мүнөө ВЛКСМ-эй мэдэлдэ ... хэблэлэй газар бии. Тэдэнэр ... тааран 13 миллион гаран хэлэг... болон газетэ нэгэ үдэр гарга... Зорилго юуб гэхэдэ, идейно-хүм... жүүлгын хүдэлмэридэ энэ хэблэ... һайнаар хэрэглэжэ, тэрэнэй шан... рынь һайжаруулха, залуушуул... хэблэлдэ ажаллаха хүдэлмэрил... шэдые улам һайнаар шэлэн оложо ... һургаха шухала. Мүн эдир бэш... шэдэй хүдэлөөн хүгжөөгдэхэ ё... той.

Оюун бэлигтэ залуушуулай д... да идейно-хүмүүжүүлгын хүдэл... ри һайжаруулхыень, тэдэнэй мэр... жэлээ дээшэлүүлхэдэнь туһа... хыень, советскэ ажабайдалые ... загайруулан харуулһан литера... рын болон искусствын зохёолну... тай эсэргүүсэн тэмсэхыень, зал... шуулай хүмүүжүүлгэдэ һаалта ... дэг бүхы юумэнүүдтэй эрид шу... тэмсэхыень Пленум комсомоль... организацинуудые уялгалаа.

Союзна республиканууд... ЛКСМ-эй ЦК-нууд, крайкому... болон комсомолой обкомууд ст... дентнэрэй дунда ябуулагда... идейно-политическэ хүдэлмэри... улам һайжаруулжа, тэдэниие һа... наар һургахаһаа гадна, ниитын ... һатай ажалда эдэбхитэйгээр хаб... дуулха, мүн тэдэнэй дунда яб... лагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлм... риин шанарые улам һайжаруу... уялгатай. Дээдэ һургуулиин ком... мольско организацинууд залуушу... лые дээдэ һургуулида абаха хэр... тэ эдэбхитэйгээр хабаадалса... студентнэртэ стипенди, байра ба... дал олгохо ябадалда туһа хүр... хын түлөө шухала бүхы хэмжээн... дые абаха ёһотой.

Бүхэсоюзна болон залуушууд... нютагай фестивальнууд хирэ хи... болоод лэ үнгэргэгдэхэ ёһотой ... жэ Пленум заагаа.

Гоё һайхание илгаруулжа ... дэдэг байхаар залуушуулые хүм... жүүлхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ залуу ... бүүд, басагад яб гэмэ, бэедээ т... руу хубсаһа үмдөөд, бэеэ заһа... нягта зохидоор ябаха ёһотой.

Комсомольско организацину... олониитэ залуушуулай дунд... физическэ культура болон спо... улам үргэнөөр хүгжөөхэ, ажал х... дэлмэридэ гимнастика нэбтэрүү... залуушуулай байрануудта ариг ... бэрые һайнаар сахидаг бол... ёһотой. Мүн комсомольско орга... зацинууд ВЦСПС-тэй болон бус... организацинуудтай хамтаран, ол... залуушуулые эмхидхэжэ, тури... дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Комсомолой хүмүүжүүлгын х... дэлмэриие һайжаруулха гээшэ юу... гэхэдэ, ВЛКСМ-эй гэшүүдэй үү... хэл хэшээлыень улам бадаруул... комсомолой асуудалнуудые шии... хэхэ хэрэгтэ комсомолшуудые оло... хабаадуулха, албан хойрго... ажалдаа хандадаг ябадалые уса... хаха, комсомол хүбүүн, басаган ... хэнэй үүргые дээшэлүүлхэ, мүн ... ганизациин ажал хүдэлмэриин т... лөө тэдэнэй харюусалгыень дээш... лүүлхэ шухала.

Советскэ засагай 40 жэлэй ойе ... туулан, социалистическэ мүры... улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, с... циалистическэ Эхэ орондоо үн... шударгы байһан залуушуулай үү... хэл хэшээлыень бадаруулан, алда... та хэрэгүүдые хэхыень ВЛКСМ-... Централна Комитет бүхы комсом... лец болон залуушуулые уряалаа.

Коммунизмын түлөө агууехэ тэ... сэлдэ комсомол саашадаашье Ко... мунистическэ партиин үнэн сэхэ т... һалагша, найдамтай резервнь ба... ха юм гэжэ олон мянган комсом... лец, залуушуулай зүгһөө ВЛКС... эй Централна Комитет Комму... стическэ партиие найдуулаа.

Консультаци

Дуугаа үгэхэ гурим

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ депутадуудые һунгалта үглөөдэр эхилхэнь.

Ажалшадай дуугаа үгэхэ гэрнүүдые, таһалгануудые түгэс бэлэн болгон түхеэржэ, гоёохо хэрэгтэй.

Һунгуулиин участогуудта тусхай формын ба үнгэтэй һунгуулиин бюллетеньнүүдые дутахагүйгөөр абаашаһан байха ёһотой. Һунгуулиин Участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэр һунгуулиин бюллетеньнүүдэй хүсэд хүрэхөөр байһые өөһэдөө шалгажа үзэхэ ёһотой.

Уялгануудаа бүрин дүүргэхын тула һунгуулиин Участково комиссинууд һунгуулиин үдэр хэхэ хүдэлмэреэ һайнаар бодожо үзэхэ зэргэтэй. Участково комиссиин гэшүүдэй уялгануудые эли тодоор хубаарилан заажа үгэхэ шухала. Хэниинь һунгуулиин бюллетеньнүүдые һунгагшадта үгэхэб, хэниинь һунгагшадай списогтэ хэрэгтэй тэмдэгүүдые табижа байхаб, дуугаа үгэхэ газарта журам хэн сахижа байхаб, һунгагшадай ойлгоогүй юумыень хэн тайлбарилан хэлэжэ үгэхэб гэхэ мэтэ.

Һунгуулиин үдэр һунгагшые һаадгүйгөөр списогтэ тэмдэглэжэ, бюллетень үгэжэ байхаар хүдэлмэреэ эмхидхэхэ ёһотой. Энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэдые хабаадуулхада болохо.

Һунгуулиин бюллетеньнүүдые һунгуулиин округ округоорнь хубаарилан дэлгэхэ хэрэгтэй. Һунгагшада бюллетень барюулхадаа ямаршье алдуу гарахагүйн тула, илангаяа ондоо округой кандидадтай бюллетень үгэжэрхихэгүй гэжэ нарилха уялгатай.

Эртэһээ һайнаар бэлдэһэн комиссинууд лэ һунгуулиин үдэрые һайнаар угтажа, һунгалта амжалтатайгаар үнгэргэдэг гэжэ дүй дуршэл дээрэһээ мэдэнэбди.

Тусхай формотой, Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын, секретариин гар табилгатай тамга дарагдаһан, һунгагшадай список Участково комиссиин түрүүлэгшэдэ байха ёһотой.

Мүн «һунгаха эрхыень баталһан үнэмшэлгэтэй» һунгагшадай список табиха сэбэр бланкнуудые бэлдээд байха хэрэгтэй. Гадна, һунгалтын протоколнуудай бланкнуудые, һунгуулиин хайрсаг, ласа, бусад хэрэгсэлнүүдые бэлэн байлгаха шухала.

Үглөөнэй 6 часһаа һүниин 12 час болотор һунгуули үргэлжэлхэ байһаниинь мэдээжэ. Дуугаа үгэжэ эхилхэһээ урда һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ комиссингаа гэшүүдтэй хамта байжа, һунгуулиин хайрсагые, тогтоогдомол формын ёһоор бэлэдхэгдэһэн һунгагшадай списогые шалгажа үзэхэ, тэрэнэйнгээ һүүлээр хайрсагаа хаажа, комиссиингаа тамгаар тамгалаад һунгагшадые дуугаа үгэхыень уриха байна.

Һунгуулиин газарта ерэһэн һунгагша Участково комиссиин секретарьта гү, али тус комиссиин гэшүүндэ паспортаа гү, али колхозойнгоо книжкые гү, али профсоюзай биледые гү, али нюурайнгаа ямар нэгэн ондоо үнэмшэлгые үзүүлжэ, һунгагшадай списогэй ёһоор шалгагдаад, мүн һунгагшадай список дээрэ тэмдэг хэгдэһэнэй һүүлээр, тогтоогдомол маягай бюллетень абаха.

Һунгагша бүхэндэ хоёр бюллетень үгтэхэ юм; нэгэниинь районой, аймагай Соведтэ һунгаха — сэнхир үнгэтэй, хоёрдохинь — городской, сельскэ, сомоной, поселково Соведүүдтэ һунгаха сагаан үнгэтэй байха.

Союзна алишье республикын һунгагшад нүгөө союзна республика дотор «һунгаха эрхыень баталһан үнэмшэлгэтэйгээр» һунгагшадай списогтэ оруулагдажа бэшэгдэдэг, һунгуулиин үдэр адли эрхэтэйгээр дуугаа үгэдэг гээшэ.

Һунгуулиин Участково комиссинууд нюусаар дуугаа үгэхэ дүримые нариһаар сахиха уялгатай. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али ямар нэгэн эрхэтэн дутуутай дээрэһээ һунгуулиин бюллетениие өөрөө гүйсэдхэжэ шадахагүй һунгагшад хадаа һунгуулиин бюллетениие гүйсэдхэхэ таһалгада ороходоо, һунгуулиингаа бюллетениие гүйсэдхүүлхын тулада өөрынгөө дуратай али нэгэ ондоо һунгагшые уриха эрхэтэй.

Һунгуулиин участогтахи гуримай түлөө һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ харюусалгатай, тэрэнэй захиралтые тэндэ байгшад бүгэдөөрөө заатагүй дүүргэхэ ёһотой.

Участково комиссинууд һунгагшадай дуугаа үгэхэ арга боломжо дүүрэн хангаха уялгатай. Зарим һунгагшад үбшэлһэн дээрэһээ һунгуулиин участогта өөһэдөө ерэхэ аргагүй байдаг. Тиимэ үбшэн һунгагшадта тусхай түлөөлэлгэтэй хүн һунгуулиин багахан хайрсагтайгаар эльгээгдэжэ, һунгагша гэртээ байгаад дуугаа үгэдэг юм.

Участково комисси һүниин 12 часһаа хойшо һунгагшадай үгэһэн дуунуудые тооложо эхилдэг. Һунгагшадай списогэй ёһоор бултадаашье дуугаа үгэһэн байгаа һаань, һүниин 12 часһаа урид һунгагшадай дуунуудые тоолохо хүдэлмэреэ эхилжэ болохогүй. Юундэб гэхэдэ, «һунгаха эрхыень баталһан үнэмшэлгэтэй» һунгагшад һүниин 12 часташье ерэхэдээ болохо бшуу.

Һунгагшадай үгэһэн дуунууд һунгуулиин Участково комиссиин байһан гэртэ тоологдодог. Тиихэдээ забһарлангүйгөөр хүдэлжэ, һунгуулиин протоколдо гар табихадаал дүүргэхэ ёһотой. Нютагай Соведүүдые һунгаха һунгуулиин Дүримэй ёһоор, һунгагшадай үгэһэн дуунуудые һунгуулиин Участково комиссиин тоолоходо олониитын организацинуудай тусхай этигэмжэтэй түлөөлэгшэд, мүн советскэ хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаха эрхэтэй.

Һунгуулиин дүүрэхэтэй сасуу, һунгуулиин хайрсагуудые нээгээдүй байхадаа, хэрэглэгдээгүй бюллетеньнүүдые юумэ соо хэжэ тамгалха хэрэгтэй.

Һунгуулиин округ бүхэндэ һунгагшадай дуугаа үгэһэн тухай хоёр хэһэгээр протокол бэшэгдэдэг. Нэгэниинь һунгуулиин окружной комиссида эльгээгдэдэг, нүгөөдэнь бусад хэрэг хүтэлбэритэйнь хамта тусхайта аймагай, районой гү, городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ хадагалхын тулада тушаагдадаг.

Манай ороной олон миллион һунгагшад түрэл Коммунистическэ партяа, Советскэ правительствоя тойрожо бүри нягтаар жагсаад ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдые һунгахаяа һунгуулиин участогуудта ерэхэнь.

С. Бадмацыренов.

Шэнэ газар элдүүрилгэдэ шалгарһан комсомолшууд, залуушуулай Бүхэсоюзна слёт

Залуушуул шэн зоригтойгоор ажаллажа ехэ амжалта туйлаа. Тунга зандаа хэбтэһэн хэдэн олон миллион гектар газар ашаглагдажа, үндэр ургаса ургуулан абтаа. Москвагай Кремлиин Ехэ ордон соо февралиин 28-да нээгдэһэн Бүхэсоюзна слёдто 1.200 делегат сугларaa. Тэдэнэй нилээд олониинь ордену болон медальнуудаар шагнагданхай. 20 Социалистическэ Ажалай Герой тэдэнэй дунда бии.

Арадай демократиин оронуудай залуушуулай организацинуудай делегацинууд слёдто хабаадагшадые хани халуунаар амаршалаа.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь **А. Н. Шелепин** слёдые нээгээ.

Шэнэ газарай хэр зэргээр элдүүрилэгдэжэ байһан тухай, ороо҃о тарья элбэгээр абадаг болохо талаар, комсомолшуул, залуушуулай үмэнэ табигдажа байһан саашанхи зорилгонууд тухай СССР-эй Хүдөө ажахын министр **В. В. Мацкевич** элидхэл хээ. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ шэнэ газар элдүүрилгын угаа ехэ удхашанартай байһан тухай тэрэ хэлээ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада орооһото культуранудай тарилгын талмай 22 миллион шахуу гектараар ехэ болоо. 1956 ондо урда жэлэйхидэ ... ходоо 20 тухай процентээр ехэ ор... һо тарьян абтаа. 3 миллиард ... миллион пүүд тарьян гүрэндэ ... шаагдаа. Энэ хадаа эгээн лэ ург... һайнтай жэлдэ гүрэндэ тушаагд... һан тарьянһаа миллиард үлүү... пүүдээр ехэ байна. Гурбан жэл... турша соо хамта дээрээ 35,5 ми... лион гектар бүтэн тунга газар аша... лагдаа.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын ми... нистр **П. И. Морозов**, Казах... ССР-эй Совхозуудай министр **М. ... Рогинец** үглөөнэй заседани дээ... нэмэлтэ элидхэлнүүдые хээ.

Слёдой үдэшын заседани Союз... дай Байшангай Колонно зал ... болоо.

Хойто-Казахстанска област... Булаевска совхозой тракторна бр... гадын бригадир Социалистичес... Ажалай Герой **А. Нусинов**, Чкало... ска областиин «Тобольский» сов... зой агроном **М. Дашкова**, Куст... найска областиин Тенизовско т... рьян ажалай совхозой тракторис... ка **О. Чуб**, Омско областиин «Побе... да» совхозой комсомольско коми... дэй секретарь **В. Павлюк** болон б... сад үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Малаа һайнаар таргалуулая, гахай олоор шахая, гүрэндөө тарган мяха ехээр тушаая!

Бэрхэ гахайшад

...рэндөө мяха ехээр үгэдэг бо-... гэжэ шиидэһэн Баргажанай ...гай Маленковой нэрэмжэтэ ...оз гахай үсхэхэ хэрэгтэ ан-...лаа ехээр табидаг болоо. Бо-...гэжэ газарта шэнэ байра тү-...жэ, гахайнуудайнгаа харууһа, ...түлгые һайжаруулба. Фермэ-... хүдэлмэрилхөөр дүршэлтэй, ...сэхээр ажалладаг колхозни-...эльгээгдээ. Ажалаа һайса мэ-... дүршэл ехэтэй ахалагша га-...шан Наталья Григорьевна Ми-...кеевatай хамта оролдосотой ... комсомолшууд Валентина ...лина, Любовь Мисюркеева ...д хүдэлмэрилнэ.

...ахын жэлэй эхиндэ эдэ гурбан ...йшад мүнөө жэлдэ эхэ гахай ...өө 20 поршоонхо абажа ...үүлхэ социалистическэ уялга ...ан байгаа. Мүнөө тэдэнэр 27 эхэ гахайнгаа 15-иень түрүүлжэ, 120 поршоонхо гэхэ гү, али эхэ гахай бүхэнһөө дунда зэргээр 12 поршоонхо абаад, нэгэшье үхэлгүйгөөр түлжүүлжэ байна. Тиигээд гахайшад үлөөшэ гахайнуудаа һайнаар түрүүлхын түлөө оролдосотойгоор харууһалжа байнхай. Эндэхи гахайшад мүнөө түрэһэн гахайнуудаа дахин ороондо оруулжа, зундаа хоёрдохёо түрүүлхэ юм.

Фермэдэ һүүлэй жэлнүүд соо һайн үүлтэрэй гахайнууд үсхэгдэдэг болоо. Тэдэнь нютагай үүлтэрэй гахайнуудта орбол хоёр дахин томо байдаг. Жэшээнь, нютагай үүлтэрэй 10 һаратай гахайн 70—75 килограмм татахада, мүн иимэ наһатай һайн үүлтэрэй гахай 140—150 килограмм татадаг байна. Иигэжэ гахайнуудайнгаа үүлтэрые һайжаруулжа, тоо толгойень түргэнөөр олошоруулжа. Маленковой нэрэмжэтэ колхозойхид гахайн мяха ехээр абаха гэһэн зорилго урдаа табяад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Дээдэ зурагта: (зүүн гарһаа) фермын гахайшад: В. В. Козулина, Н. Г. Мисюркеева, Л. В. Мисюркеева гэгшэд.

Доодо зурагта: залуу гахайшан Люба Мисюркеева 13 поршоонхо гаргаһан гахайгаа эдеэлүүлжэ байна.

Фотонь **Г. Носковой.** Текстнь **О. Раднаевай.**

Шухала хэрэг тооногүй

Нёдондо жэл Прибайкальска аймагай колхозууд гахай үсхэбэрилхэ, гахайн мяха гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргээгүй һэн. Энээнэй гол шалтагааниинь хадаа, эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гахай үсхэбэрилхэ хэрэг тоодоггүй байха юм. Энээн дээрэһээ боложо, үнгэрһэн жэлдэ 500 гаран гахай гарзалһан, Чкаловай, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» колхозууд олон гахай худалдаһан байна.

Мүн энэ жэлдэшье хубилалта болоогүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэлэй эхинһээ хойшо Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо абтаһан поршоонхонуудай арбанай нэгэ хуби, «Путь к коммунизму» колхоздо дүрбэнэйнь нэгэ хуби гарзалаа. Гахай шахажа, гүрэндэ мяха тушааха түсэб тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. Жэлэй туршада 2200 толгой гахай шахаха түсэбтэй байгаад, арайхан гэжэ 43 толгой гүрэндэ тушаагдаа. Тиихэдэ аймагай 7 колхозуудһаа оройдоол хоёрынь («Заветы Ильича», Сталинай нэрэмжэтэ) гахайн мяха гүрэндэ тушааба. Мүнөө 145 толгой гахай шахалганда табигдаатай гэжэ тоологдоно.

Теэд бодото байдалыень хаража үзэхэдэ гахай шахалга ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнэхэй. Энээн тушаа хэды жэшээ баримтануудые харуулая.

Маленковой нэрэмжэтэ, «Путь к коммунизму» колхозууд зэргэлжэ ажаһуудаг, хоорондоо мүрысэдэг юм. Энэ жэлдэ эдэ колхозууд нэгэшье центнер гахайн мяха гүрэндэ тушаагаагүй, 37 толгой шахажа байнабди гэжэ хэлсэдэг.

«Путь к коммунизму» колхозой гахайшад хэды гахай шахаха түсэбөөшье мэдэнэгүй. Тэжээлэй рацион эндэ табигдаагүй, колхозой зоотехник Сёмечкин энэ фермэдэ ерэдэггүй заншалтай.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермэ дээрэ (даагшань А. Патрушев) зохихо гурим үгы. Энэ колхоз 220 гахайтай юм. Тэрэнэй 30-ниинь томо эхэ гахайнууд. Шахалганда 20 толгой табигданхай. 34 гахай томо болгогдожо байна.

Байрын дутамаг дээрэһээ эхэ гахайнууд зунай байрада байлгагдана. Эндэнь, хөөрүү хүнэй хэлэхэдэ, метр шахуу мүльһэн хүрэнхэй. Хүйтэн мүльһэн дээрэ байлгагдажа байһан эхэ гахайнуудһаа һайн түл абтахань бэрхэшээлтэй.

Шахагдажа байһан гахайнуудые эдеэлүүлгэ, харууһалга тон муугаар эмхидхэгдэнэхэй. Тэжээлэй хобоонуудта мүльһэн хүрэшэнхэй. Гахайшад Ф. Мелентьева, М. Балаганская гэгшэд даалгагдажа үгтэһэн ажалдаа хайша хэрэгээр хандана. Хобоонуудай хажуудахи мүльһые хобхолжо хаяха сатаа олоногүй. Тиимэһээ гахайнуудынь эдеэндээ хүрэжэ ядан, хахадынь адхажа газарта хаяна.

— Юундэ шахагдажа байһан гахайнуудай хойноһоо чимэ муугаар харууһалнабта?—гэжэ нүхэр Патрушевһаа асуухада, «хүн зон дуталдана» гэжэ һанаа амарханаар харюусана.

Фермын хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дунданууд тухай колхозой правленидэшье, парторганизацидашье (түрүүлэгшэнь Козило, парторганизациинь секретарь Горбунов) һайса мэдээжэ юм. Энэ фермэ дээрэ нүхэр Горбунов һаяхан ябажа ерэһэн байна. Теэд горьтой хубилалта болоогүй, зохихо хэмжээ нүхэр Горбунов абаагүй.

Иимэ жэшээ баримтануудые олоор харуулжа болоно. Аймагай колхозуудаар гахай үсхэбэрилгэ, шахалгын хангалтагүйгөөр ябажа байһан тухай партиин айкомдошье, аймгүйсэдкомдошье мэдээтэй байна. Тиимэһээ энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хандуулха саг ерээ гэжэ һанагдана.

Д. Цыбикжапов, манай корреспондент.

Шахамал сарнууд

Зэдын эхин гэжэ газарта Закаменай аймагай «Коммунизм» колхозой һубай мал байрладаг юм. Эндэ бэлшээринь хагда ногоо һайнтай, һубай мал байлгахада ехэ тааруу. Колхозой түрүү малшадай нэгэн Жамса Сосоров һубай мал таргалуулха талаар горьтой дүй дүршэлтэй болоо. Үнгэрэгшэ жэлэй март һарада нүхэр Сосоров 280 толгой эрэ буруу, хащарагуудые тушаажа абаад, зунай хүхэ ногоондо бэлшээжэ таргалуулба. Мүнөө залуу сарнууд намарайнгаа хүшые балайшье һуларуулангүй, тарган тобироор ондо орожо байна.

— Ерэхэ зунай ногоо эдеэд байхадаа эдэнэршни бүри томо, тарган сарнууд болоод байха,— гэжэ адуулгашан хөөрэнэ.

Зундаа нүхэр Сосоров сарнуудые саг сагтань уһалаад, хужар долёолгоод, һайн ногоотой бэлшээринүүдтэ үдэр, һүнигүй адуулжа, тон түргэнөөр таргалуулдаг. Дүршэлтэй адуулгашан энэ жэлдэ гүрэндөө эрхим шанартай, тарган мяха ехээр тушаахын тулада мүнөө малаа тураангүйгөөр ондо оруулжа байна.

С. Цыденов.

Хэлэһэндээ хүрэхын түлөө

...э жэлдэ эдлүүриингээ газарай ... гектар бүхэндэ 20 центнерһээ ... бэшэ мяха, тэрэ тоодо хаха-...дадаг газарай 100 гектар бүхэн-...8 центнерһээ бага бэшэ гахайн ... абаха гэжэ шиидэһэн Мухар-...эрэй аймагай Ленинэй нэрэм-...э колхоз олон мал бор-...о, гахайнуудые шахажа за-халба. Мүнөө эндэ 250 толгой эбэртэ бодо мал, 1132 толгой хонин һайнаар эдеэлүүлэгдэн бордогдожо, 300 гахай шахагдажа байна.

Һубай мал, гахайнуудые таргалуулжа байһан малшадые урмашуулхын тулада ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэхэ шэнэ гурим зохёогдоо.

Ф. Михайлов.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Үбһэ тэжээлээ гамгүйгөөр гаргашална

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн Молотовой нэрэмжэтэ колхоз нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ тэжээл бэлдэһэн байгаа. Тэжээл элбэгтэй байһан дээрэһээ колхоз мүнөө жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 2—2,5 дахин ехэ һү үнеэдһээ һаана. Байһан тэжээлээ һайнаар бэлдэжэ, буйлуулжа малда эдюулээ һаа, энэ колхоз бүри ехэ һү һаажа шадаха һэн. Теэд тэжээл һайса буйлуулагданагүй. Энээнэй шалтагаан юун бэ гэхэдэ, кормозапарник түлихэ хүн олдоногүй гэжэ правлениинхид шалтадаг. Энэнь тон буруу. Юундэб гэхэдэ, колхоздо хүн яһала бии. Эдэ хүнүүд юундэ хүдэлнэгүйб гэжэ асуултай. Кормозапарник үгы дээрэһээ солоомоёо тэрэ зандань малдаа хаяжа үгэнэ. Урданай зоной хэлэдэгээр «шанагын гозоймо» шара улаан сай уужа байһан хүгшэдтэ хара уһа үгэхэ болоо һаа, харахашьегүйл. Энээн шэнги байдал эндэ үзэгдэнэ ха юм. Хэрбээ зелёнко, үбһэ, силос эдижэ байһан малда буйлуулаагүй сагаан солоомо үгэбэл, оройдоош эдихэгүйл.

Декабрь январь хоёр һара соо һү ехээр һаахын түлөө һаалишад зелёнко, үбһэ хэмжүүргүй ехээр малда эдюулһэн байна. Иигэжэ гаргашалһан дээрэһээ үбһэ, зелёнконь дууһаха болошоо. Хабар ямараар ерэхэ һэм, мэдэгдэнэгүй. Хабартаа бэрхэшээл тохёолдобол, малаа тураажа болохо байна. Үбһэ тэжээл нёдондонойхиһоо элбэг, мал тарган ондо орохо гэжэ зарим колхознигууд бододог. Юумые иимэ амгаланаар бодожо болохогүй. Тэжээлээр хэршье элбэг бай, гуримтайгаар эдеэлүүлээгүй һаа, хэзээшье мүртэй байдал тохёолдохогүй. Колхозой правлени, партийна организаци малаа зүбөөр эдеэлүүлжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Ц. Бадлуев.

Шэнэ дуунуудые хүлеэнэбди

Манай Бурят-Монголой АССР-эй тогтоһонһоо хойшо үндэһэн литература, арад зоной соёл культура, уран бэлиг угаа ехээр хүгжэжэ байна. Мүнөө республика доторнай ургажа ябаа залуу уранзохёолшод улам олошорно. Тэдэнэрэй элдэб рассказуудые, уран шүлэгүүдые оло олоор зохёодогынь һайшаалтай. Гэхын дашарамда республикымнай композиторнууд, дуу зохёогшод һүүлэй үедэ шэнэ дуунуудые тон үсөөнөөр зохёоно гэхэдэ алдуу болохогүй. Радио шагнагшад үндэһэн хэлэн дээрэ гоё дуунуудай дамжуулагдахадань ехэтэ һонирхожо шагнадаг, сээжэлдэжэшье абадаг байна. Теэд иимэ дуунууд оройдоо 3—4 минута соо дамжуулагдаад, «концертээ дүүргэбэбди» гэжэ дикторэй соносхоходо урмаа таһархаар бага байдаг агша.

Тиихэдэ зарим дуунууд ондоо аялгаар дуулагдана. Жэшээлхэдэ, январиин 25-най үдэшэ артист Анатолий Карпов «Намжилмаахан» гэһэн дуе «Хадын үндэр» гэжэ дуунай аялгаар дуулаад лэ, концертээ дүүргээ. Манай бурят арадай дуунуудые ондоо дуунай аялгаар дуулажархиханиь гэмшэлтэй. Радиогоор олон дуунууд юундэ дамжуулагданагүйб?

И. Бадмаев, Д. Будаев,
Кяхтын педучилищиин студентнүүд.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Фестивальда бэлэдхэл унжагайруулагдана"

Манай газетын февралиин 1-нэй номерто иимэ гаршагтайгаар толилогдоһон бэшэг дотор иигэжэ хэлэгдэһэн юм: «Мухаршэбэрэй аймагай Культурын байшан хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ, энэ байшангай хүдэлмэрилэгшэд Бүхэсоюзна фестивальда бэлэдхэлгэдэ анхаралаа багаар табина, залуушуулай дунда культурна, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һуулаар ябуулагдана».

«Аймагай залуушуулай фестивальда бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ тухай» асуудалаар комсомолшууд-залуушуулай суглаае ВЛКСМ-эй райком Культурын байшантай хамта үнгэргэбэ. Энэ суглаан дээрэ аймагай Культурын байшангай хүдэлмэрине һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүд хараалагдаа.

Мүнөө Культурын байшангай хүдэлмэришэдэй хүсөөр фестиваль тухай харуулан ойлгуулха агитаци, мүн уранһайханай самодеятельностиин кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Уншалгын зал соо һунгагшадта лекци, хөөрэлдөөнүүд үдэр бүхэндэ үнгэргэгдэдэг болонхой гэжэ манай редакцида аймсоведэй гүйсэдкомһоо мэдээсэбэ.

Конкурсдо ерэһэн рассказуудһаа

Түрүүшын хурьган

Ширабсэнгэ Бадлын

...до мүшэдтөө сүмэ хадхуулжар-...андал огторгойн дээбэридэ һара ...хасаан гансаараа. Сахир сагаан ...а. Жэн балай... Аяар холо баса-...н хоролой дуулажа, агаар салги-...лна. Улам улам дүтэлнэ. «Хүрин ...ын» уран аялга, сэсэн үгэнүүд ...лдан зэргэшэн соностоно. Залуу ...шын зүрхэнһөө энэл талада тү-...эн дуун! Энэ дууе ханхинаса ...лаһаар Ханда ерэнэ. Мориниинь ...дал холотойгоор хатаржа, тунга ...а бурьяса шэдэлэн, урагшаа ...лнэ. Сагаан торгон тала урдань ...гүйгөөр эбхэгдэнэ. Хэдышье хүй-... жабартай байбални, Хандын ...гой соо нажар зун:

«Мойһоной шэлбэһэн дээгүүр ал-...н гургалдайнууд ирагуу һайха-...р дуулалдажа байгаа һэн. Да-...шаяа һугадалсаад ошоходомнай, ...энгэ һэрюун һэбшээгээр эльбэ-..., энхэржэ угтаа бэлэй. Городто ...алхээ мордоходонь, Дашаяа ...шөөд бусахадамни, эгээл эндэ, ...алзайнууд нам руу нэнгэлдэн ...жа байһан шэнгеэр харагдаа ... Мүнөө...».

...даншьегүй, һалхин шанха хой-...һоо боложо шангадана. Талые ...рга руунь эльбэжэ, саһые үргэл-...өөр хиидхэн тууна, тууна... Тэрэ ...ар дээрэ, түмэн бухын арһаар бү-...эһэн хөөргэ тодхоод, сэхэ наа-...нь үлеэһэндэл гэнтэ һалхин хүүе-... Саһан үрхирэн хуйлажа, газар ...юргой хоёр ниилэшэнэ. Тойроод ...бүтүү! Хандын досоо уйтарна:

«Хонидни, барһад, кошара соогоо ...мбылдэжэ хэбтэһэн байха. Хэр ...ргэ дааража байна ааб? Энэ һүни ...нэ хонид хурьгалжа эхилхэдээшье ...болохо. Шуурган соогуур шоно ...ибаашалжа ябахадаа ядахагүй. Аба эжы хоёрни хагсуу харалган сагта унтажашье болохо. Комсомолшуудай суглаан дээрэ эхэ хонин бүриһөөл хурьга абахаб гэжэ уялгаяа үгөөд ябана бшууб!»

Һалхин баруун тээ гараад, сэхэ урдаһаань саһа хаялна. Хөөбэр шарфаараа нюураа орёолсоно. Хүндэлэн тогтоһон хүр-тор саһануудые хүдэр хээрын харайхадань, Ханда эмээлһээн гэдэргээ һугаржа, арайл ууса дээрэнь һуушан алдана. Тиигэбэшье, хонидтоо һанаан болошоод, урагшаал тэгүүлнэ, яарана. Нилээд удаан шанга хатаруулна. «Гэртээ хүрэхөөр болоо. Али төөрибэ гүб?» гэжэ гайхаһандаа морёо татана. Хайшаашье хара—бүтүү, харанхы. Шагнана. Гансал шуурган галзуурна, улина. «Төөрихэгүйб»—гэжэ сэхэлдижэ һанаад, бордоһоной сэхэ урдаһаань, тэрэл харгыһаа гарангүй морёо хатаруулна. Гэнтэ лар-лар байса нохойн хусаха дуулдаад, удангүй. Баярай «Хотошо» урдаһаань угтажа, моринойнь хамарта аһахаяа забдан собхорно.

«Гэрһээ алад гарашооб. Хэдэн километр... Баярай абында хүрэжэ ерэбэ гээшэ гүб? Гэртэнь орохомни гү, али гэр тээшээ гүйлгэхэмни гү?» Тиигэһээр байтарынь гэрэй үүдэн нээгдэжэ, ялас гэһэн гэрэлдэ Баяр харагдаад, гүйжэ ерэһээр асууна:

— Хэн бэ?

— Би. Ханда.

— Энэ шуурган соо хаанаһаа гэнтэ ерэбэш?

—Төөреэд.

— Төөреэгүйш. Гэртэ орыш, Ханда!

Баярай абын гааһан соохи тамхи татахадань шард шард гэнэ.

— Гааһамни саһанай орохые зүгнөөд байна хэбэртэй. Баяр, ши Хандатай ошолдо. Магад, туһалхаар байхадаа болохо, — гэжэ хүбүүгээ яаруулна. Хананда байһан барометр Ханда харана: годлинь газар харбашоод байба. Гансахан аяга үдхэн шара сай уугаад, бэшэ юушье эдибэгүй. Үе мүсэнь миил уни бутаран дулаасашоо. Баяр дулаан дэгэлээ шамдуун үмдөөд, бушуухан гэрһээ гарана. Газаа дүрөө хан-хун сохилдоно: морёо эмээллэжэ байна хэбэртэй. Хандашье гарана. Моридтоо мордоод, хоёр залуушуул харанхы һүниие хаха эсхэжэ оронод. Шуурган щуухирһаар. Дүрөөгэй харшалдаса Баяр Хандада дүтэлөөд асууна:

— Даша бэшэнэ гү?

— Ходо бэшэдэг. Шамда?

— Бэшэхээ болишоо. Бэшэхэ сүлөөшьегүй байжа болоо гү?

— Нээрээ гү?

— Һүүлшын гурбан һара соо намда огто бэшээгүй. Гомдоношьегүйб,—гээд Баяр дүүргэнэ. «Баярни! Эгээл дүтэ нүхэрни!»—гэжэ байжа нюдэеэ уһатууланхай, Баярые хам тэбэреэд таалажа, таалажа, Даша мордоһон юм. Энэ ушар Хандын толгойдо сахилгаан түргэнөөр харбан ороно. «Дашамни ямар һэшхэлгүй байшооб? Багахан байхаһаа гурбуулаа нүхэд ябаа һэмди. Сугтаа арбадахиие дүүргээбди. Хүдөө ажахын институтда һура гэхэдэ, юундэ арсадаг һэм? Намда бэшэжэл байдаг ха юм. Юундэ Баярта бэшэнэгүйб? Намайе баһал мартаха болоно гү?...» гэһэн бодолнууд зүрхыень узуурһаань угзарһандал болоно. Үшөө хурьгадаа дахуулһан найман зуугаад эхэ хонид толгой соогуурни исалан гүйлдэнэд... Хүр саһан моридой үбсүүндэ тулаадхина. Горхоной һаба хэбэртэй. Уданшьегүй, Хандын эрхэхэн «Бүргэдэй» хусахань һонорхоноор дуулдана. Үндэр хорёо шэглэн ошожо, эбэртэнь моридһоо буунад. Моридоо уяжа, үбһэ үгэжэрхёод, кошара руу гүйлдэжэ ороно. Фонарьнууд носожо байна. Нэгэнэйнь гал хонидой дундуур ялаганана. Үлгөөтэй нэгэ фонариинь абаад Хандын ошоходо, абань хонидоо эрьежэ, нарин хёрхоор манажа ябаба. Басагаяа харажархёод:

— Ханда, шамайе центртэ хоноо гэжэ һанааб. Яажа энэ шуурган соогуур ерэбэш?—гэжэ мэгдүүгээр асууна.

— Аба, арайл төөришэн алдааб. Баярай абында ябашооб. Баяртай ерээбди. Энэ үедэ Баяр хажуудань ерээд зогсошоно. Хандын аба намдууханаар хэлэбэ:

— Гэртэ орогты. Амарагты!

Залуухан хонишодые хайрлажа, гол зүрхэнь үбдэнэ. Харин тэдэнь үгэ нэгэдэжэ, өөрыень амаруулхаяа оролдоно. Басаганайнгаа зоришонхой байхадань, һанаһанаа дүүргэдэг зантайгаар энээнээ һургаал һэм гэжэ бодоод, абань гэр руугаа гэшхэлнэ. Баяр Ханда хоёр хонид соогуур иишэ тиишээ ябанад. Ябанад. Кошарай углууда хүл дээрээ зогсонхой эхэ хони Баяр харажархёод, Хандые дуудана:

— Ерэ! Энэл хурьгалхадаа магадгүй янзатай. Шэнжэнь тиимэ.

Ханда ерэжэ хонёо хүзүүдэнэ, эльбэнэ. Тиигээд хонидые хурьгалуулдаг тусхай таһалгада оруулна. Углууда, тайранхай хоёр модондо хабтагай хадажа хэһэн һуури дээрэ хоюулаа зэргэлжэ һууна. Баһал Баяр түрүүн ама хахална:

— Хэзээ хонидшни хурьгалжа эхилхэб?

—Ветврачай бодолголожо гаргаһан болзор—үглөөдэр. Зүгөөр, энэ һүни үсөөхэн хонид хурьгалхадааашье болохо.

—Зүб. Һэргэг лэ байхада дээрэ.

—Тиимэ. Искусственна үрэжүүлгын эхилһэн сагаар бодоходо, энэ һүни үсөөхэн хонид хурьгалха аабза гэжэ үнинһөө хойшо тухайлдагби.

— Жэл соо хонидоо хоёр дахин хурьгалуулха байнаш. Шангахан лэ хүдэлхэ болобош.

— Хүдэлхэһөө айнагүйб. Гансал абаха ёһотой хурьгадаа абаад, тобир тарганаар тэнжээхэ тухай үдэр һүнигүй бодоноб.

—Абахаш. Үбһэ хоол хүрэхэ бэзэ?

— Үбһэн, овёс, шуу дабһан, концентрат—булта байха. Үглөөгүүр эртэ зургаан хурьгашад ерэхэ.

— Ханда, зургаа долоон хоногто нарай хурьгадые эхэтэйнь байлгаад, удаадань бүлэг бүлэг болгожо таһалхаяа мэдэнэ бэзэш?

— Үни мэдээ һэм. Арбаад гаран хоноод байхадань хурьгадые боро хоолдо оруулхаяашье ойлгонхойб. Мэдэһэнээ ажал дээрээ бэелүүлхэ саг ерэшоо.

— Ханда, бү мэгдэ. Хонидшни тарган. Абаха хурьгадаа абахаш.

—Уялгаяа үгөө бшууб. Хэлэһэнээ дүүргээгүй һаа ямар эшүүритэй байхаб,—гэжэ аягүйрхэһэн янзатайгаар басаган хэлэнэ. Баярые түшөөд элдэб һонин, ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байһаар унташаба.

Эсэшэнхэй Хандые хайрлажа, һэрюулхээ гайхашоод, хүдэлэнгүй Баяр һууба. Өөрөөшье арайл унтан унтан алдана. Бэеэ шанга барижа, нойроо манана. Туһагүй. Толгойнь уруугаал буляалдана. Гэнтэ харахадань эхынгээ хажууда нарай хурьгахан өөдөө үндыгөөд лэ, унажа бодожо байба. Баяр тэсэбэгүй:

— Хурьган!

Ханда залд гээд һуга харайн бодошоно. Харажархёод, хурьганай хажуудань ошоод, гар дээрээ абажа үргөөд:

— Түрүүшын хурьган! Хонишон боложо, түрүүшынгээ хурьга абааб,—гэжэ баярлашоод ханхинаса хуугайлна.

Иигэжэл энэ колхоздо хонидой түл абалга эхилээ.

Үглөөгүүр огторгойдо бүри һүбсэг үүлэхэншье үгы. Һалхинай тогтоходо, һүниин тэнгэһээ хойшо бударан ороһон саһан ялбайна. Хурьгашад бултадаа ерэнхэй. Хонидой хурьгалхань түргэдэбэ. Колхознигууд зоригоо хүбшэлжэ, габшагайгаар дүй дүршэлөө түгэс хэрэглэжэ хүдэлнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ колхозынь миллион хахад олзотой байгаа. Миллиониинь—гансал хонинай нооһо тушааһанһаа абтаа. Хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта, нарин ба нарибтар нооһотой болгохын түлөө саг үргэлжэ үсэд шангаар оролдодог юм. Мүнөө энэ шухала ажалайнгаа һайн үрэ дүнгые хаража байнхай.

Бултантай адли үдэртөө хүдэлжэ ·· хүдэлжэ, эжынгээ шанаһан эдеэ эдихэдэ гадна амтатайень Ханда гайхана. Энээхэн сүлөөтэй сагтаа ухаагаа гүйлгэн байхадаа Баяр Даша хоёрой хоорондо адлидхаһан тэмдэг табижа ядана. Ходол Баяр элеэр, Даша бүрүүлээр харагдана...

Ахалагша хонишон Баярай отгорада баһал ажал бусална. Баярай толгойдо Ханда ходол бии болоно. «Мэдэрэл орохоһоо хойшо Хандатай наадаабди. Арбадахиие дүүргээбди. Хонишод болообди. Энээнһээ урда ажалай иимэ һайхан байһыень харадаггүй, мэдэдэггүй байгаа гээшэ гүб?»,—гэжэ өөрыгөө гайхана... Холые шэртэн харана.

Энэ һарада городой мүнөөхи Дашада гансашье бэшэг Ханда бэшээгүй.

Шуургые сугтаа гаталжа, миллионер колхозой түрүүшын хурьга абаһан хоёр залуушуулай зүрхэнэйнь сохисо адли байха ёһотой ха юм!

Бэлэдхэлгүй суглаан

Һаяхан Бурят-Монголой гүрэнэй драмын театрын коллектив искусствын ба литературын декадада эртээнһээ бэлэдхэхэ зорилгоор искусствын, культурын хүдэлмэрилэгшэдые, уранзохёолшодые, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдые уряжа, тусхай суглаа үнгэргэбэ. «Буряат-Монголой драмтеатрын репертуарые һайжаруулха тухайда» театрын главна режиссёр, БМАССР-эй арадай артист Цырен Шагжин элидхэл хээ.

Буряат-Монголой литература болон искусствын түрүүшын декадаһаа хойшо, илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ драматургнуудай яһала олон, һонирхолтой зүжэгүүдые бэшээ. Тиигэбэшье, мүнөөнэй байдалые гүнзэгыгөөр, тодорхойгоор харуулһан һайн һайн зүжэгүүд үшөөл хомор байһаар. Хуушанай уранзохёолшод Н. Балдано, А. Шадаев, Д. Мадасон үнихэнэй зүжэг бэшэнэгүй, театрын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсанагүй. Залуу зохёолшодой бэшэһэн зүжэг үгы шахуу. Зарим нүхэд зүжэг бэшэжэшье байһан аад, театрын коллективтэ, уранһайханай советтэ харуулжа, зүбшэл заабари абадаггүй, өөртөө байлгана ха гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Уранзохёолшод, драматургнууд саашадаа театрынхидтай нягта холбоотойгоор ажаллажа, бэшэһэн зүжэгөө хамтаараа зүбшэн хэлсэжэ, удха түгэлдэр, харагшадай дура сэдьхэл үнэнһөө татахаар олон зүжэг бэшэхын тула оролдохо сагынь ододол ерээ гэжэ нүхэр Шагжин үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад элидхэлые зүбшэн хэлсэжэ, һанамжануудаа хэлэһэн байна.

Артистнар Николаев, Вампилов, Генинов, Степанова, Ильин, Гендунова, уранзохёолшо Ч. Цыдендамбаев, радиокомитедэй главна редактор Дамдинжапов, филологическа наукануудай кандидадууд Дугарнимаев, Туденов, театрын режиссёрнууд Аюшин, Сахиров, уранзохёолшо Ц. Бадмаев болон бусад театрын ажал хүдэлмэри, репертуар, декадада бэлэдхэхэ тухайда һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа.

Театрын репертуарые һайжаруулха, декадада бэлэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэеэ тиимэ суглаа зарлаһаниинь һайшаалтай. Гэбэшье, театрынхид иимэ шухала асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхэһээ урид бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээгүй байшоо. Иимэ суглаан болохонь гэжэ үргэнөөр, хэдэн үдэр урид тунхаглагдаагүй дээрэһээнь, миил хорёод хүн үгэ хэлэхээр бэлэдхэжэ үрдингүй, ябууд хабаадаһан байна. Тиигээдшье нүхэр Шагжинай элидхэл юрэнхыгөөр хэлэгдэһэн байжа, декадада бэлдэхэ тухэб тухайда тодорхойгоор заагдангүй үнгэршэбэ. Элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэдэй олонхинь мүн лэ хүсэд бэлэдхэлгүй, юун тухай хөөрэлдэхээ һайса мэдээгүй байһан тула һанахысаа хэлээ.

Гэхэ зуура, Буряат-Монголой гүрэнэй пединститудай, зоовектинститудай, городой дунда һургуулинуудай багшанар, һурагшад, «Байгалай толон» журналай редакцинн, Бургизай, радиокомитедэй, уранзураашадай, композиторнуудай союзуудай, бусад эмхи зургаануудай, организацинуудай түлөөлэгшэд суглаанда ерээгүй.

Декадада бэлэдхэл эхилхэнь гэжэ хүн бүхэн дуулаһан аад, үнэндөө энээндэ хубитаяа оруулха гэжэ оролдохогүй, суглаа зарлахада ерэхэгүй, бури мэдээшэгүй боложо, бэеэ абаад байха гээшэ таарамжагүй ябадал болоно бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр манай буряат драмын театрын репертуар горьтойхон дутагдалтай байһаар.

Наада табиха ехэ, таарамжатай талмайгүй, байра багатай, ехэнхи сагаа гастрольдо ябажа үнгэргэдэг ушарһаа, буряат драмын театрынхид классическа ехэ зүжэгүүдые табидаггүй байһаниинь мэдээжэ. Мүн Зүүн зүгэй оронуудай—Хитад, Энэдхэг, Монгол, Корей оронуудай арадуудай һай һайн зохёолнууд театртамнай үшөөл табигдаадүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа ямар аргаар богонихон болзор соо усадхаха, Октябриин 40 жэлэй ойе, декадаяа эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха тухай, ямар түсэб табихаб гэхэ мэтэ гол асуудалнуудые иимэ халирхайгаар, хүнгэхэнөөр шиидхэжэ болохогүй.

Энэ хэрэгтэ бүхы анхаралаа табиха, литература, искусство болон культурын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые эблүүлжэ, ехэ бэлэдхэлтэйгээр энэ асуудалые һаядаа үшөө дахин зүбшэн хэлсэхэ шухала.

Д. Чимитов.

А. МАНГАТХАНОВ

Хабарай наран...

Мүрэн, горхон, далайе
Миһэд гүүлэн хүхеэхэ,
Сэлмэг гоёхон дайдые
Сэсэг, набшаар хушаха,
Хабарай наран, шамайгаа
Хамаг зүрхэм хүлеэгээ.
***
Тарган атар талые
Тракторай дуугаар зэдэлүүлхэ,
Ажахын жэлэй түсэбые
Амжалта илалтаар бүридүүлхэ,
Хабарай наран, шамайгаа
Хамаг зүрхэм хүлеэгээ.
* * *
Хонгёо, сэлмэг худөөгөөр
Хонин-далай миралуулха,
Хөөрхэн түмэн хурьгадаар
Хүхин сэнгэн наадаха.
Хабарай наран, шамайгаа
Хамаг зүрхэм хүлеэгээ.
* * *
Худөө баян газарые
Хүхын дуугаар һэреэхэ,
Хүхюун олон городые
Халуун элшээр гоёохо,
Хабарай наран, шамайгаа
Хамаг зүрхэм хүлеэгээ.
* * *
Дулаан ороной шубуудые
Дуудан даллан асардаг,
Аянайнь ута харгые
Арюун гэрэлээр сасардаг,
Хабарай наран, шамайгаа
Хамаг зүрхэм хүлеэгээ.

Черепановтанай бүлэ

Черепановтанай бүлэ Яруунын аймаг соо суурхадаг юм. Марк Тихонович, Мария Федоровна Черепановтан 6 хүүхэдтэй, советскэ зосол жаргалтай бүлын нэгэниинь мүн.

Үбгэ һамган хоюулаа Нарһатын дунда һургуулида ажаллана. Тэдэнэй гурбан үхибүүниинь һургуулида һуралсана, гурбан багашуулынь хүүгэдэй садта ябана.

Черепановтан бэлигтэй хүгжэмшэд юм. Гурбан ехэ үхибүүдынь эхэ эсэгэ хоёртоо уранһайханай самодеятельностиин кружогто хабаадалсана. Марк Тихонович аккордеон дээрэ, Мария Федоровна гитара дээрэ, Люда, Вика басагадынь, Вова хүбүүнинь балалайка дээрэ гоё һайханаар наадаган. Черепановтанай бүлэ колхозуудаар, мал ажалай фермэ, загаһашадай бригадануудта ошожо, концерт харуулдаг.

Аккордеон, гитара, балалайка дээрэ элдэб хатарай хүгжэм гүйсэдхэхэһөө гадна, тэдэнэрород арадай, буряат, ородой композиторнуудай зохёоһон, мүн арадай демократиин оронуудай дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ.

Мүнөө Черепановтанай бүлэ апрель соо үнгэрэгдэхээ аймагай залуушуулай фестивальда бэлэдхэжэ байна. Мүн һурагшад Люда, Вика, Вова һургуулиингаа фестивальда эдэбхитэйгээр хабаадалсаха юм.

Черепановтанай гүйсэдхэдэг номернууд тэдэнэй эхэ, Мария Федоровнагай хүтэлбэри доро бэлэдхэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Люда, Вова, Вика полько гэжэ хатар гүйсэдхэжэ байна.

А. Сельверов.

Фестивальда бэлэдхэнэ

Мухаршэбэрэй аймагай залуушуулай фестивальда эдэбхитэйгээр бэлэдхэжэ байна. Колхозууд, МТС-үүд, предприятинууд, эмхи зургаануудта ураһайханай самодеятельностиин 130 кружок эмхидхэгдэнэ.

Никольско худөөгэй клубай, Никольско дунда ба Шэнэ-Заганай долоон жэлэй һургуулинуудай, Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ, Улаан Шулуута» колхозуудай кружогууд фестивальда бэлэдхэһэн номернуудаа аймагай Культурын байшан соо харуулаа.

Улаан шулуутайнхид илангаяа һайн бэлэдхэлтэй байба. Хүсөөтын долоон жэлэй һургуулиин директор Е. Б. Токтоновой хүтэлбэрилдэг хор кружогто 40 хүн хабаадалсана. «Коммунистическэ парти тухай» дуудые хоор гүйсэдхэбэ. Бурят арадай дуунууд, элдэб хатар гүйсэдхэгдөө.

М. Николаев.

Комсомолшууд ба залуушуудай эдэбхи

Һаяхан Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид жэлэйнгээ тоосоото суглаан дээрэ 1957 оной барилгын түсэб баталан абажа зураа, энэ жэлдэ болбосон түхэлтэй, 240 hүүритэй шэнэ клуб бариха гэжэ шиидхэһэн байгаа.

Энэ тогтоолоень комсомолшууд ба залуушууд хүндэтэйгөөр угтан абаад, модо отололго, шэрэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ уялга абаа һэн. Һаяхан тэдэнэр хоёр үдэрэй воскресник үнгэргөө. Воскресниктэ хабаадагшад 211 кубометр модо отолжо, 90 кубометр модо шэрээжэ, барилгын газарта буулгаһан байна. Тэдэнэй дунда нүхэд Буянтуев, Цымпилов, Цыденова, Балбаров, Балдандоржиева, Лубсандагбаева гэгшэд даалгабаряа 100—150 процент дүүргэһэн байнад.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Б. Санжимитыпов комсомолшууд, залуушуудта колхозой правлениин үгһөө баясхалан хүргөө.

Б. Буянтуев.

Санашадай мүрысөөн

Кяхта городто эдэ үдэрнүүдтэ фестивальда зорюулан, хэдэ дахин санашадай мүрысөөн үнгэргэгдөө. Һаяхан һурагшадай дунда мүрысөөн боложо, тэдэнэр хурдан солбоноо гайхуулба. Түрүү һуури городой 1-дохи дунда һургуули эзэлээ, 2-дохи һуури—2-дохи дунда һургуули, 3-дахи һуури—буряат дунда һургуулиинхид эзэлбэ. Хүбүүд 10 километрын, басагад 5 километрын талада өөһэд хоорондоо урилдаа. Тэдэнэй дундаһаа Юрий Подлыжник, Булдаева, Норбоева гэгшэд шалгараа.

Д. Будаев.

Хитадта үхибүүдэй болон эхэнэрэй байдал улам һайжарна

Хитадай правительство болон коммунистическэ партинь эхэнэрэй, мүн үхибүүдэй ажабайдалые һайжаруулхын түлөө аргагүй ехэ оролдолго гаргана.

Синьхуа агентствын мэдээсэнэй ёһоор, ороной городуудта мүнөө үедэ 30 мянга шахуу, худөө нютагуудта—600 мянга гаран яслы, хүүгэдэй садууд байгуулагд[...] Тэндэ 5600 мянган хүүгэд бай[...]

Эхэнэрнүүд нарайлха болон[...] больницаһаа түлөөһэгүй конс[...] ци абадаг. Хүдэлмэрилдэг, м[...] ба хаадаг эхэнэрнүүд нарайл[...] 56 үдэрэй амаралтада гарада[...] хэдэзэ салин хүлһээ абажа б[...] (ТАСС)

Англиин парламентын гэшүүдтэй пенси абадаг хүнүүд уу[...]

Англиин парламентын байшангай урда февралиин 26-да пенси абадаг хэдэн зуун үбгэд, хүгшэд суглараа. Тэдэнэр пенсиемнай дээшэлүүлэгты гэжэ эрилтэ табихаяа ерэһэн байгаа. 250 мянган хүнэй гараа табиһан гуйлтые парламентда барюулхаяа пенси абадаг 300 хүн Шотландиһаа ерээ. [...] ламентын гэшүүдтэй уу[...] найнгаа һүүлээр, тэдэнэр Б[...] бери (Лондоной нэгэ район) [...] жо, демонстраци хээ. «Үтэлһ[...] ной ажабайдалыень һайжару[...] ты!» гэһэн уряануудые демонст[...] да хабаадагшад хашхаралда[...] (ТАСС)

Испанида шэнэ правительство байгуулагдаб[...]

Генерал Франко гэгшын байгуулһан Испаниин шэнэ правительствын гэшүүдэй список Мадридта толилогдоһон байгаа. Энэ список тухай Парижай газетэнүүд бэшэнэ. Шэнэ правительство 18 министртэй, тэдэнэй 13-ниинь урдын правительстводо ородоггүй байһан шэнэ хүнүүд болоно. Гадаадын хэрэгэй министрын тушаалые мүнөө Фернандо Кастиэлья, сэрэгэй министрын—Антонио Барроса, далайн министрын — Фелиппе Абарсуса, дотоодын хэрэгүүдэй министрын—генерал К[...] ло Алонсо Вега, авиацин [...] рын—Фердинандо Родригес [...] Де Лесеа, худалдаа наймаа[...] министрын—Альберт Уильястрес[...] дөө ажахын министрын — С[...] Кановас, министр-фалангын [...] ральна секретариин тушаал[...] се Солис Руис гэгшэд даана. [...]

Шэнэ правительствын 8 м[...] —монархистнууд, 3 министр[...] лангистнууд болоно. (ТАСС)

Дүрбэн араб гүрэнэй толгойлогшонорой зүблөөн

Дүрбэн араб гүрэнэй—Египедэй, Сириин, Саудовска Аравиин болон Иорданиин толгойлогшонорой зүблөөндэ хабаадагшад һаяхан хёрдохи заседаниидаа сугларба. «Аль-Ахрам» газетын мэдээсэнэй ёһоор хоёр гол асуудал: «Эйзенхауэрай түсэбтэ» араб оронуудай ямараар хандаха тухай, мүн Египедэй газар дээрэһээ сэрэгүүдээ гаргахаа Израилиин арсаһантай дашарамдуулан ямар хараа бодол тэдэнэй баримталха байһан тухай асуудалнуудые тэдэнэр зүбшэн хэлсэнэ. Зүбшэн хэлсэжэ б[...] асуудалнуудаараа араб гүрэн[...] толгойлогшонорой нэгэн али[...] налтай байһаниинь түрүүшын[...] залгын үедэ элирээ гэжэ газет[...] солон тэмдэглэнэ.

Зүблөөнэй баталан абаха [...] хэбэри бэлэдхэхын тулада зүб[...] дэ хабаадагшад оронуудай [...] ажал-ябуулагшадһаа тусхай [...] тет байгуулагдаа гэжэ газет[...] дээсэнэ. (ТАСС)

Европодо саһан шуурган болоно, аадар бороон ор[...]

Һүүлэй үедэ айхабтар ехэ бороо аадар орожо, Франциин олонхи гол мүрэнүүд үерлөө. Ороной хэдэн нютагууд үерһөө боложо, уһанда абтаба. Сена, Рона, Гаронна, Луара болон бусад мүрэнүүдэй эрьеын ажаһуугаар хүн зон ондоо нютагта зөөлэгдэжэ байна.

Швейцарида ехэ һалхи шуурган боложо, үндэр хаданuудта тогтоһон хүр саһан хэмхэрэн унаа. Февралиин 24-нэй һүни Швейцариин Альпада хүр саһан хэмхэрэн унажа, тэрээндэ 6 хүн даруулжа хосороо. Олон нютагуудта поездүүд, автомобильнууд ябахаа болёо. Мүн телефонно холбоон таһалдаа. Зарим гол мүрэнүүд үерлөө.

Австриин баруун нютагуудта февралиин 23, 24-нэй һүни ех[...] шууrган эхилжэ, хэдэн үдэр ү[...] жэлөө.

Зарим нютагуудта 3 метр ех[...] һан ороо. Ороһон ехэ саһанай[...] гөөр хайлаһан дээрэһээ, хад[...] эхи абадаг зарим мүрэнүүд үе[...] Брегенц болон Австриин буса[...] рануудай хоорондо поездну[...] автомобильнуудшье ябахаа бо[...] Телефонно болон телеграфна [...] боон таһалдашоо.

Тирольдо байрын олон [...] уһанда абтаа.

Австриин хадалиг нютаг[...] хэдэн хүн гэмтээ гэжэ хэблэ[...] дэглэнэ. (ТАСС)

Англида худалдаа наймаанай суднанууд үсөөнөөр бүтээгдэдэг бол[...]

Энээнһээ урда судна бүтээхэ талаар Англи түрүү һуури эзэлжэ байһан юм. Мүнөө Япон Англиие ахяа. 1956 ондо Япондо 325 судна баригдаа. Харин т[...] дэнь Англида (Ирландитай ха[...] 275 судна бүтээгдэһэн байна. (ТАСС)

Венгри эдэ үдэрнүүдтэ

*

(Будапештһээ ерэһэн бэшэг)

**

Һүүлэй неделинүүдэй турш ада бидэнэр Будапештһээ гадна, Венгриин промышленна бусад центрнүүдээр, худөө тосхонуудаар ябаһан байнабди. Экономикоёо тэн түргэн һэргээн бодхоохын түлөө ажалшад хаа хаанагүй эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Буу зэбсэгэй хүсөөр амжалта түйлажа шадаагүй венгерскэ контрреволюциин ба уласхоорондын империализмын хара хүсэнүүд тактикаяа һэлгээд, промышленностиие һандаргаха, орон дотор экономическа эмхи гуримгүй байдал бии болгохо гэжэ һэдэһэн байгаа. Оксанай саанаһаа заабари абажа байдаг хархис этэгээдүүд эгээл тиимэ зорилготойгоор лэ элдэб забастовканuудые эмхидхэһэн юм. Тэдэнэр Венгриин экономическа ажабайдалые гуримшуулха хэрэгые 1956 оной бүхы ноябриин ба декабриин нилээд олон хоногой туршада һаатуулаа.

Һүүлэй һүүлдэ империалистнуудай энэ оролдолгонь юуншье болоогүй. Демократиин ба социализмын хүсэн дайсанай хара хүсые илажа гараа. Гэбэшье, бута сохигдоһон венгерскэ контрреволюциин үлэгдэлнүүд арадта эсэргүү ябуулгаа зогсоогоогүй.

***

Будапештдэ бүхы түрэлэй транспорт барандаа хүдэлмэрилдэг болоһой. Магазинууд, ресторанууд, кафэнүүд дахинаа нээгдэнхэй. Һандаргагдаһан гэр байшангууд амжалтатайгаар заһабарилагдажа байна. Үймөөнэй үедэ һандаргагдаһан, эбдэгдэһэн хори гаран мянган байранууд соохоо январиин эсэс хүртэр найма мянга шахуун гүйсэд заһабарилагдаа. Үлөөшэдынь хабар зундаа заһабарилагдаха юм.

Ороной экономическа ажабайдал һайжарна. Нүүрһэ малталга ба электроэнерги абалга ехэ боложо, энээнэй ашаар орон дотор улам бүри олон предприятинууд продукци үйлэдбэрилгээ ехэдхэнэ. Хүршэ Чехословакиһаа ехэ нүүрһэн, кокс, олон мянгаад киловатт-час электроэнерги үдэр бури абтана. Донецкэ нүүрһэ ашаһан эшелонууд Советскэ Союзһаа ерэнэ. Мүн Польшоһоо нүүрһэтэй эшелонууд ерэжэл байдаг.

Гэбэшье, имагтал өөрымнай нүүрһэнэй промышленность оройноо нүүрһэеэ гүйсэд хангаха ёһотой гэжэ венгерскэ ажалшад зүб мэдүүлнэ. Тиин нүүрһэ малтан абалга улам ехэдэнэ. Нэгэ һарын турша соо венгерскэ шахтёрнууд нүүрһэ малталгые үдэрэй 12 мянган тонноһоо 47 мянган тонноһо хүргөө. Тиихэдэ һүүлэй үдэрнүүдтэ 58—60 мянган тонно нүүрһэ малтан абана.

Нүүрһэнэй ехээр абтадаг болоһон үдэрһөө оронии электроэнергеэр хангалга һайжараа. Хүнгэн промышленность контрреволюционно үймөөнһөө урда тээ хэды шэнээн электроэнерги хэрэглэдэг байгааб, мүнөө тэды шэнээнние абана, тиихэдэ эдээ хоолой, горно промышленность мүнөө тэрэ. үсөөнхөө үлүү ехые абана.

Венгерскэ машина бүтээгшэд продукцияа хилын саанахи захиигшадта дахинаа эльгээжэ захалаа. Кишпештскэ трактора заводой үйлэдбэрилһэн түрүүшын гурбан зуун трактор Хитад эльгээгдээ.

Венгерскэ промышленность гүйсэд хүсөөрөө ажаллажа үшөөл шадаадүй. Имагтал эдээ хоолой промышленность сентябрьска хэмжээндэ хүрөө. Үргэн хэрэглээлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ үнгэрэгшэ жэлэйнгээ хэмжээндэ ойртоо. Хүндэ промышленностиин предприятинуудай нүүрһээр, электроэнергеэр дутуу хангагдажа байһан дээрэһээ машина бүтээгшэд, металлургнууд мүнөөдөө һаатана.

Эндэ тохёолдоһон экономическа бэрхэшээлэй сая зуурын байһаниинь сохомтой. Венгриин хүдэлмэришэд Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно Правительствын программые бэелүүлхын түлөө эхээр оролдожо байна. Энэ программын бэелүүлэгдэхэдэ экономическа сая зуурын бэрхэшээлые дабаад, социалистическэ экономико болон ажалшадай ажабайдалые һайжаруулха арга олдохо юм.

Венгриин таряашад контрреволюционно үймөө буһалгаа татагшадай ябуулгые буруушаагаад, арадай-демократическа байгуулалтые эрид дэмжэһэн байна. Яахадаа тиигээб? гэһэн асуудал баруун оронуудай хархис этэгээдүүдые мүнөөшье гайхуулһаар. Венгриин худөөгэй байдалтай, мүн дайнай һүүлээр эндэ болоһон хубилалтануудтай бага зэргэ танилсадашье байхада дээрэхи асуудалда тон тодорхой харюу олдохо байна.

1945 оной хабар, газарай реформын боложо байхада бидэ Венгридэ ябаһан байгаабди. Таряашадай 700 мянга шахуу бүлэ тэрэ үедэ хамта дээрээ 3,2 миллион хольд*) газар абаа һэн. Энээнэй түлөө таряашад арадай засагта гүн ехэ баяр баясхалан хүргэһэн байгаа. Өөрын газартай болохые хүсэдэг хэтэ заяанаймнай хүсэлые арадай засагһаа ондоо ямаршье засаг бэелүүлхэгүй байгаа гэжэ Венгриин таряашад һайса мэдэнэ. Таряашад энээнээ октябрьска үймөөнэй үедэ, помещигүүдэй газараа һөөргэнь нэхэжэ байһан үедэ мартаха байгаа гү? Үгы, мартахагүй байгаа!

Эгээ иимэһээ тэдэнэр контрреволюционно үймөө эмхидхэгшэдэй харата мэхэдэ оронгүй, помещигүүдэй эзэрхэлгые һэргээхэ гэһэн һэдэлгэдэнь эрид шанга харюу үгэһэн байна. Үймөөнэй үедэ таряашад дээрэһээ ударидалгагүй байбашье, үнэн сэхээр ажаллажа, намарай полевой хүдэлмэрэ 80—90 процент хэһэн байха юм.

Гүрэнэй нэгэшье ажахы, нэгэшье машинно-тракторна станци һандаргагдаагүй. Зарим газарта дайсан этэгээдүүд МТС-үүд болон гүрэнэй ажахыһаа машина зэмсэгүүдые хулгайлха һэдэлгэ гаргабашье, таряашадай эрид эсэргүүсэлтэдэ сохигдоһон байна. Худөө ажахын кооперативуудые тэраахa гэһэн кулагуудай һэдэлгэ олонхи ушарта бэелүүлэгдэнгүй бута сохигдоо. Тиин кооперативна хүдэлөөн контрреволюционно үймөөнэй үедэхи шанга шалгалтые гол түлэб дабажа гараа.

Энэ оной февраль хүртэр орон дотор бүхы дээрээ 500 кооператина ажахы шэнээр байгуулагдаһан ба шэнэдхэгдэн байгуулагдаһан байна. Мүнөө Венгри дотор худөө ажахын 2 мянган кооператив тоологдоно. Олон газарнуудта үйлэдбэриин-кооперативна бүлгэмүүд байгуулагдана. Энэ хадаа Венгридэхи кооперативна хүдэлөөн соохи шэнэ зүйл болоно. Богони сагай хугасаа соо орон дотор мянга шахуу тиимэ бүлгэмүүд байгуулагдаа. Эдэнэр кооперативуудай ажалай дүй дүршэлые хэрэглэнэ.

Венгриин правительство худөө ажахын кооперативуудта али бүхы туһаламжа үзүүлнэ. Һүүлэй хоёр һарын туршада тракторнууд, электромоторнууд болон бусад машина зэбсэгүүдые кооперативууд олоор абаа.

Кооперативуудта ороһоншье, үгышье таряашад Хүдэлмэришэн-Таряашанай Революционно Правительствын программые, контрреволюционно этэгээдүүд тушаа абажа байһан эрид хэмжээнь нэгэ һанаагаар, халуунаар дэмжэнэ.

...Венгри дотор город болон худөөдэшье, промышленна предприятинууд болон худөө ажахыдашье хаа хаанагүй ажабайдал амгалан, эмхи гуримтай болоо.

**

Ороной политическэ ажабайдалда ехэ хубилалта болоно. Контрреволюционно үймөөнэй үедэ тар[...] Венгриин ажалшадай партинь [...] до хүдэлмэришэн арадай партин [...] ско-ленинскэ парти—Венгрин [...] дэлмэришэдэй социалистическэ [...] ти байгуулагдаа, ажалшан ар[...] эрхим түлөөлэгшэдые өөрынгөө [...] гээ абана. Мүнөө тэрээнэй зэ[...] 160 мянга шахуу коммуни[...] тоологдоно. Тэдэнэр контррев[...] ционно үймөөнэй түгшүүрит[...] марксизм-ленинизмын [...] үнэн сэхэ байһанаа барандаа [...] руулжа, арадай засагай түлөө [...] тэмсэһэн байна.

—Манай парти Венгриин хүдэ[...] ришэн ангиин революционно [...] эмэл парти болоно, тэрэ [...] дэлхэйн пролетариадай түрүү [...] найм—марксизм-ленинизмын [...] гаалай үндэһэ һуури дээрэ ажа[...] ябуулна, — гэжэ дэлгэрэнгү [...] граммна документ дотор—ВСРП [...] гай зуурын ЦК-гэй декабрьска [...] нумэй шиидхэбэри дотор хэлэ[...] нэ.—Национальна талаараа [...] гүйсэд даанхай байлгын үндэһ[...] ри дээрэ Советскэ Союзтай, ар[...] демократиин оронуудтай нягта [...] ни барисаатай байха гээшэ [...] риин гадаадын политикын эгэ[...] заха зүйлынь мүн гэжэ парти[...] лоно.

Ороной ажабайдалые гүйсэ[...] римтай болгохын түлөө, Венг[...] ажалшад социализмын замаар хүгжөөх[...] лөө тэмсэлые Венгриин хүдэ[...] шэнэй социалистическэ партин [...] гэлтэйгээр ударидажа ябана.

И. ЛАПОНОГО[...]

1957 оной февраль.

*) 1 хольд—0,57 гектар.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00362. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 13[...]